

EGYHÁZI KÖZLÖNY

VEGYES TARTALMÚ S IRODALMI FOLYÓIRAT.

SZERKESZTI ÉS KIADJA:

DEDEK GREGENS LAJOS.

1890-iki évf.

11-ik szám.

Megjelen minden hó 4-én és 18-án másfel esetleg két iven. A ap előfizetési ára januártól-decemberig 2 frt. osztr. magy. ért. postai szétküldéssel együtt.

BUDAPEST, június 4-én.

A szerkesztőnevet és kiadóhivatalt illető küldemények, pénzek hirdetések, reklamációk stb. a szerkesztő nevére címezve Budapest-Lipótváros Plebánia, Lipót-tér 9. sz. küldendők.

Kath. nagygyűlés.



KOMLÓSSY képviselő által felvetett eszme, mint az lapunk más helyén olvasható, élénk visszhangra talált a katolikus kör kebelében. Örömmel regisztráljuk ezt, mert a siker némi biztosítékát birjuk abban a szerencsés kézben, mely a kath. kör minden kezdeményezését eddig mindenkor a a győzelem palmájával ajándékozta meg. A kath. körön szemmel láthatólag az Isten áldása nyugszik s reméljük, hogy ez most sem fogja cserben hagyni, mikor igazán nyugot, igazán magasztosat merészel.

Hazánkat az isteni Gondviselés a nyugoti civilizáció végpontjára, határvonalára állította, hogy a kereszténység védőjének szép nevére érdemesüljön. És Mária országa e tekintetben mindenha megállotta helyét. Miként maradhatnánk el tehát most ama világszerte megindult katolikus mozgalomtól, mely az újabban lábrakapott pogány, barbár szellemmel vette fel a keztyűt, és pedig: élet-halál harcra? Miként maradhatnánk tétlenül, ölbe tejt kezekkel akkor, mikor ama drága talizmánról van szó, melylyel a Mindenható kegyessége ajándékozta meg a világot s melyet mi magyarok évszázadokon át piros vérünk hullatásával védünk az ádáz török, a barbár félhold uralom ellen?

A világ forrongásban van. Megűnta már azt a szemkápráztató hüvészt-játékot, melyet vele az alfelvilágosodás, az álhumanizmus űzött. Mint a szenvedélyeinek áldozatúl esett nő, még küzd a bűnbánat könyei ellen, még nem tud parancsolni jobb meggyőződésének, még erős benne a képzelt önértet, az álszégyen, de közel van hozzá, hogy térdre boruljon az isteni Megváltó makula nélkül való arája, az egyház előtt, hogy könyei záporával mossa le gyalázatát. A katolikus nagygyűléseket méltán az az idők jelének tartjuk s azok többé-kevésbé impozáns volta, a jövő győzelmének biztos hőmérőjét képezi. Vajjon mi magyarok csak elkésve érkeznénk e válútra, vajjon minket nem illet-e meg ezredéves történetünk révén a szerepvívés joga?!

Az eszme, melyet az idők méhe oly soká rejtegetett magában, megszületett nálunk is. Hogy a gyermek el ne fájuljon, hogy bámúlva emlegetett óriássá fejlődjön, csak rajtunk, katolikus világi és egyházi férfiakon múlik. Minden kezdet nehéz. Ép azért túlzott reményekben ringatódnunk esztelenség lenne. Minden a kezdetűl függ. Ép azért elcsüggednünk, a feleűtről bártortalanul visszaterűnünk nem szabad. Bűn lenne ez saját magunk, bűn

szentegyházunk, bűn országunk, katolikus társadalmunk ellen. A zászló ki van bontva és férfiakhoz nem méltó, gyáva dolog lenne azt cserben hagyni, attól hűtlenül távol maradni. A katolikus Magyarország meghazudtolná egész multját, eltagadná összes tradícióit, ha nyugton tudna maradni akkor, mikor a katholicizmus érdeke mozgalmat kíván.

Minden kezdet nehéz, de minden a kezdetűl függ. Nem szabad az első magyar kath. nagygyűlés ügyét elhamarkodni, de fölösleges vesztegetni való időnk sincs már.

Hogy a püspöki kar a kath. nagygyűlés megtartását helyesli, hogy abban a püspöki kar számos tagja részt fog venni, az kétségtelen. Vakmerőség lenne még oly gondolat is, mely a magyar kath. püspöki karnak ezen konnivenziáját kétségbe vonná, vagy akár a fölött csak kételkednék is. Mert nem képzelhető oly püspöki kar, mely a kath. akciók ellensúlyozását, nem pedig előmozdítását, ismerné feladatául.

A szervezés kérdése bizottság dolga. Minúciózus kérdések eldöntésére semmiféle plénium sem való. Csak helyeselhetjük tehát a kath. kör határozatát, mely egy e czélből egybeállítandó bizottságot helyezett kilátásba. Ennek azonban, ha mandátumának jól akar megfelelni, nem szabad időt és fáradságot sajnálnia s figyelmének ki kell terjednie az összeűlendő kath. nagygyűlés minden fázisára.

A kath. nagygyűlés nagybizottságának megválasztása, a jelentkező tagok osztályokba való sorozása, az osztálygyűlések és a közgyűlések helyének, idejének meghatározása, az osztályok előadónak kiszemelése, az indítványok előleges kinyomtatása és száz és más kérdés eldöntése, mind e bizottság feladatát képezi.

Végzetes tévedés lenne azonban az, mit a kath. kör választmányi ülésén hallottunk hangoztatni, hogy t. i. a kath. nagygyűlés az Autonómia ügyében lenne összehívandó. Meghúzathatjuk rögtön a lélekharangot a kath. nagygyűlés felett, ha azt egy dologgal, egy kérdéssel azonosítjuk.

Az autonómia kérdéséről sokan sokfélelek gondolkodhatnak, sokan másképp érezhetnek mint azok, kik ma nagy buzgóságukban, mint a napvakított emberek egyebet sem látnak, mint egy millió és millió fényponthozból alkotott vibráló gömböt, melyből ők a kath. autonómiát vélik kiolvashatni. Szép és magasztos feladat a kath. autonómia lovagának lenni, de az a kath. nagygyűléssel azonosítani akarni, mégis csak tájékozatlanság.

A kath. nagygyűlés tárgysorozatát adnunk nem lehet feladatunk. De nem is szükséges, mert az önmaga határozza meg magát, ha a keret, melyben a gyűlésnek mozognia kellend, meg van határozva. A kath. világ összes kérdései, a társadalom válságos mozgalmi, hazánk speciális vallási viszonyai, sérelmeink és bajaink, azok orvoslása, a jövőben követendő eljárás mind oly kérdések, melyek a kath. nagygyűlések természetszerű tárgysorozatát megállapítják.

Ohajtandónak tartjuk, hogy az első magyar kath. nagygyűlést előkészítő bizottság mentől előbb megalkuljon a helyes, az egyedül célhoz vezető utra térvelankadatlan buzgalommal vezesse az eszmét a megvalósulás felé.

AZ EGYHÁZ MULTJA ÉS JELENE.

Rovalvezető: Ankerstoki Stockinger János.

Egy próféta utolsó perczei.

Nagy feltűnést keltett Németországban a legutolsó időkben egy füzet, a mely Luther életének utolsó perczelve foglalokzik. »Luthers Lebensende« a füzet címe, a melynek szerzője Majunke, igen valószínűvé teszi, hogy Luther, mint egykor az áruló Judas, kétségbeesésében — felakasztotta magát. Hogy mily általános feltűnést keltett ez a publikáció, kitűnik onnét is, hogy a füzet két hónap alatt három kiadást ért; még a magyar »Protestáns Szemle« is tudomást vett róla, természetesen az egész dolgot, mint a Janssen-féle pápista történethamisítás egyik ekklarans példáját tünteti fel. El nem mulasztatom, hogy fel ne hívjam ez alkalommal a katolikus folyóiratok figyelmét a »Protestáns Szemlére«. A »P. Sz.« czikkei majd mind támadók. Saját dolgaikkal ev. ref. és ev. ág. atyánkfiai nem sokat bajlódnak. Szlavik Mátyas és a Lepsényi által alaposan eldöntetett Masznyik Endre tötizmusoktól dagadó czikkeiben pokoli dühök minden fokozatát mutatják, midőn az ultramontánok, a papaistenítés meg a loyalták fekete serege ellen handabandáznak. Strausst, Schopenhauert, Renant eltűrik, sőt védelmezik, a pantheizmussal racionalizmussal rokonszenveznek csak a katolicizmust nem állhatják ki. A helyett, hogy saját tanaikat fejtegetnék (persze ilyenek nincsenek!) saját vallási és egyházi ügyeiket beszélnek meg, folyton a katolikusokat támadják és üldözik.

Azall semmit sem törődnek, hogy náluk a hit kiveszett; a papok pantheista szemleiben prédikálnak: »püspökök! Szász Károly azt írja, hogy a Szentírás mithosz; a nép a zweikinder-wirtdschaftot űzi, a vasárnapokat dolgozás által megszentsegteleníti, a lutheránus tötök közt a panszlavizmus, a németek közt pedig a pangermanizmus terjed, mindezzel nem törődnek, csak a gyűlölt katolikusoknak pár vágást adhassanak. Ez a gyűlölet, a mely nagyobb, mint a két protestáns felekezet között való versengés, köti őket össze, hogy Szász Károly uram és Mastnyik Endre egy gyékényen árulhassanak.

Szükségesnek találtam ezt a kitérést, hogy a protestáns hadakozás módját ismertessem.

Majunke teljesen objektive ír, sem a kulturharcz fájó emlékei, sem a német lutheránusok ádáz gyűlölete nem ragadja őt harczra.

De térjünk vissza tárgyunkhoz. M. szerint valószínű, hogy Luther öngyilkos módon vetett véget életének. Janssen nagy munkájában (Geschichte des Deutschen Volkes) erről semmi említést sem tesz. Pedig lehetetlen, hogy ő, a ki az egész XVI. századbéli vallási vitákat, a gúnyiratokat, paskvillusokat, röpiratokat ismeri és kizsákmányolta, ne bírt volna arról tudomással, hogy egykorú írók miről vádolták az igaz evangelium megal-

pítőjét. De Janssen nem találta a dolgot egészen bebizonyítottnak, azért hallgatott róla. Legszébb bizonyítéka, hogy mily alapos-sággal, mily körültekintéssel és objektivitással állította össze nagy munkáját.

Luther utolsó napjai a legnagyobb testi és lelki gyötrelmek közt folytak le. Kőbántalma, melyet ő maga, annak eredetere czélozva, hóherának (Scharfrichter) nevezett, kimondhatatlanul kínozta és akadályozta abban, hogy a pápa és a bitorosok ellen valamit irhasson; azért meg kellett azzal a kívánsággal elégednie, vajha e köbaj inkább a pápát és bitorosokat kínozná². Az evangelium ugyan napról-napra terjedt: egyik fejedelem a másik után fogadta el a sola fidest és kobozta el egyuttal az egyházi vagyont. De a prédikátorokat majdnem ehen hagyták veszni, a prédikációra, istentiszteletre senki sem járt, az erkölcselenség és elvadásul mindinkább terjedt. »Es ist eine grosse Klage und leider allzu wahr — mondja ő maga — dass die Jugend jetzt sehr wüst und wild ist und sicht nicht mehr will ziehen lassen; sie wissen nicht was Gottes Wort, Taufe und Abendmahl sei. Alle Sünden gehen mit Gewalt, weil die Welt in kurzer Zeit so übermüthig geworden ist, und Gottes Zorn herbeiführt. Blickt doch, wie die Adelichen, die Bürger und die Bauern die Religion mit Füßen treten, die Predikanter durch äusserste Hungersnoth in die Flucht jagen.«³ Wittenbergben oly nagy volt az erkölcselenség, hogy kénytelen volt a várost elhagyni, 1545-ben meghagyta feleségének, hogy ott mindent adjon el. »Nur weg aus dieser Sodoma.« Inkább akart a világban kóborogni és kenyéret kikoldulni, mint magát a wittenbergi rendtelenségek által kínoztatni.

Segédeivel, a kik a vallási felforgatásban vele működtek, egyenetlenségben élt. »Fast keiner von uns, mondja Cruciger, kann es vermeiden sich Luther's Unwillen Zuzuziehen und auch öffentlich von ihm geisseilt werden.« Ha Melanchthon méréskletével össze nem tartja őket, már ekkor teljes felbomlás állott volna be, Melanchthon folyton panaszkodott Luther fejességén, uralomvágya, heves kitörései miatt; a demagog, Kleonhoz hasonlítottá őt, a kinek szégyenletes rabigát kellett eltűrni. Luther mindenkit gyanúsított, hogy az igaz tanítástól elpártol. »Nach meinem Tode wird keiner der Wittenberger Theologen beständig bleiben« mondta. Luther azt hitte, hogy még életében tönkreteheti a pápaságot. De meg kellett győződnie, hogy az ő prédikációja napról-napra tért veszt, míg a katolicizmus, mely a trienti zsinaton egész hatalmát kifejtette, folytonosan gyarapszik. A vallási és politikai vitához a török folytonos fenyegetése járult. Bécs háromszor veszélyben volt, a törökök több ízben pusztítottak Alsó-Ausztriát, Stájerországot. Krajnát és Morvaországot. Az egykor hatalmas német birodalom pártokra szakadva tehetetlenül állott a török ellen.

E mellett az ördög is folytonosan gyötörte. Lelkiismerete furdalta, hogy a borzasztó szakadást, a politikai és a társadalmi felfordulást ő idézte elő. Sokszor kételyei támadtak, hátha nem volt igaza, midőn Németországban az ősi hitet lerombolta és a német birodalmat a végső romlásra juttatta. Es verdrust einen wens einer so herzlich gut gemeint und es gehet doch nicht von Statten. Ich wünsche und wolt, dass ich diese Sache nie nicht angefangen hette. Item ich wolt lieber tod sein, denn das ich die verachtung Gottes Worts und seiner treuen Diener sehen soll. (Tischreden.) Ezeket a lelki furdalásokat az ördögnek tulajdonította. Az ördögöt látta folytonosan, a mint a papizmusba akarta őt visszatérteni. Wenn einer — mondja — die aufechungen hätte leiden sollen, die ich gelitten habe, so wäre er lange tot. Ich habe keine grössere noch schwerere gehabt, denn von meinen Predigten, dass ich gedacht: dieses Wesen richtest du alles an. Ehhez járultak házi bajai. A »Kati« erősen kordában tartotta őt; gyermekeit a jogászok sehoggy sem akarták törvényeseknek elismerni, a fejedelmek, daczára császas-maszasanak, a politikai dolgokban semmi befolyást nem engedtek neki.

Többször panaszkodott, hogy ő már egészen jóllakott a világgal és a világ is vele. Sokszor kívánczozott el a siraloni völgyéből, mert már nincs mit keresnie a földön, ő már nem használhat semmit.

Már 1530. előtt jövedőlte: »Last uns das Evangelium noch zwei Jahr treiben, so solt dio sehen, wo Pabst, Bischove, Pfaff, Münch, Nonne, Kuten, Kappen, Platten und den ganze Gewürm

¹ Egy budapesti protestáns lelkész így kezdte prédikációját: »Az Isten a természetben ismerjük meg, Isten a természetben van és a természet az Isten.« Egy másik nagypüfenteken körülbelől azt állította, hogy Krisztus urunk azért halt meg, hogy halála által tanainak reklámot csináljon.

² M. Luther's Briefe, Landschreiben und Bedenken. Vollständig gesammelt von W. d. M. de Wette. Berlin 1825—1828. 5. 743.

³ Dollinger: Reformation I. 293.

und Geschwürm Pápstichs Regiments bleibe.« De a két év már nyolczszorosan let-elt és Luther belátta, hogy a pápaság most erősebb mint húsz év előtt.

Hiába iparkodott lelkiismeretfurdalásait a bor mérhetetlen élvezete által eladatni. Mindig újra ébredtek azok. Végre az ördögnek tulajdonította őket. És most ereje nem volt azokat legyőzni, végre az ördögöt hatalmasbna gondolta Istennel.

»Betet für unsern Herrn Gott und sein Evangelium, dass es ihm wohlgehe; denn das concilium zu Trient und der leidige Papst zürnen hart mit ihm« — mondá élete vége felé.

Ily körülmények között nem csoda, ha gyakran foglalkozott öngyilkos gondolatokkal. Midőn az asztalnál egy prédikátor beszélt neki, hogy ha kést lát szeretné magába döfni, ha kötelet lát, szeretné felakasztani magát: Das ist mir auch oft begegnet — felelé — dass, wenn ich ein Messer habe in die Hand genommen, so sind mir der gleichen böze gedanken angefallen. (Tischreden.) Ezért barátai félvén »er könne einmal sichein Leid zufügen«, egy szolgát adtak melléje »der dissfals auff ihm Hutt haben sollen.« Sokszor emlegette, hogy az ördög annyira vitte őt, hogy egy reggel majd ágyában halva fogják találni.

1546-ban szülőföldjére kellett utaznia. A Mansfeld grófok az eislebeni ercbányákat elulajdonították és a vita elintézését Lutherre bízták. Útközben Halleban szerzeteseket látott szerzetesi fekete ruhában járni. Ezért január 25-én a városi tanácsot a szószekekről megkorholta. Mich wundert über die Massen, wie ihr Herren zu Halle die Buben, de schäbichen, laussigen Monche bei euch noch leiden könnt, die weil ihr wisset, dass sie noch diese Stunde nicht aufhören zu schänden und zu lästern Gott und sein heiliges Wort. Die Mutswilligen Bösewichter haben nur Lust und Gefallen zu dem Narrenwerk und den Aefferein. Ihr Herren solltet einmal einen Muth fassen und die närrischen Schäbichten Mönche zur Stadt hinaus jagen.

Hasonlóképen dühöngött a zsidók ellen. Mint a dühös kutyákat kell őket kiverni, ha nem akarnak megkeresztelkedni, zsinagógáikat és iskoláikat kénnel és szurokkal leönteni és a pokoli tűznek átadni.

Eislebenben nem sok örömet talált. Az ügy igen bonyolodott és kényes volt. A megegyezés nem sikerült. Ez nagyon elkésertette őt. Ehhez járult, hogy szülőföldjén eszébe jutott gyermekése, eszébe, hogy itt részesült a szent kereszttségben, eszébe jutott, hogy a kereszttségben tett szent fogadalmát mily gyalázatosan szegte meg, mint szegte meg szerzetesi fogadalmát, doktori esküjét. Kétségbeesésében megint ördögöket látott mindenfelé.

Luther február 18-án halt meg. Február 20-án a temetési pompán Michael Coelius, a mansfeldi udvari prédikátor tartotta a halotti beszédet.

»Er ist noch nicht begraben — mondá a szónok — nicht mehr denn einen Tag tad gewesen, und schon fanden sich Leute, die, durch den bösen Geist getrieben, ausgebracht haben, als hab man ihn todt im Bette funden. Ja ich trage nicht Zweifel, dass Der, so von Angebinn ein Lügner ist, noch mancherlei mehr und schlimmere Lügen erdenken wird.«

Tehát tény az, hogy Luther halála után azonnal mindenféle hírek czirkuláltak a halál módját illetőleg. Coelius még egyszer kitör prédikációja végén azok ellen, a kik mindenféle kőzsa híreket terjesztenek. A ki tudni akarja, hogyan halt meg Isten szentje, az olvassa el a kiadandó jelentést.

Csakugyan Coelius, Aurifer és Justus Jonas azonnal összehívték és kiadták egy jelentést »Histori vom christlichen Abschied des ehrwürdigen Herrn Dr. Martini Luther.« Számos példányban terjesztették azt a nép közt és később Luther munkáinak végéhez csatolták. Ebben elővigyázóbbak voltak a prédikátor urak. A ravasz Justus Jonas keze meglátszik rajta. Szó sincs benne holmi kőzsa hírekről, nem czáfolják azokat, egyszerűen előadják, hogy Luther jámbor imák és elmélkedések közt adta ki a lelket. De a História szavahihetősége a történelmi kritika ítélőszéke előtt ugyancsak eltörpül, ha azt közelebbről vizsgáljuk. Hosszú beszédek fordulnak elő benne, a melyek nem illenek egy hirtelen bekövetkezett katasztrófahez. Luther ugyanis előtte való este az asztalnál még igen vig volt, tréfás adomákat beszélt el és szokása szerint sokat evett és ivott.

Halála előtt imáiban a breviarium szavait cizálta volna, pedig tudjuk, mily gyalázatos, mocsok szavakkal illetve ő életében az egyház ezen imagyüteményét.

Mégis Coelius prédikációjában így mert szólni: »Das weiss Gott, das es mit seinem Abschied also und nicht anders ergangen sei, wie man in einer Historia zusammentragen und im Druck wird reichlicher ergehen lassen. Das aber habe ich erzählet — fejezi be beszédjét — dass man dem Teufel und den seinem ihrem Lügenhaften Rachen stille; da mit man wenn man anderst wie jetzund gehöret, darum reden wird, dem mich Statt noch Glauben gebe!«

Miért említi Coelius e kőzsa híreket? Mert mindenféle beszélték. Miért mondja »noch mancherlei mehr und schlimmere Lügen erdenken wird?« Mert volt a dologban valami. Ha Luther csakugyan szépen csendesen halt volna meg, hogy terjedhettek el ilyenféle hírek? Mert kellett félni, hogy még gonoszabbakat is fognak beszélni? Mire való volt a sietés jelentést kiadni a halálról? Mire való volt egyáltalában olyat kiadni? Mert sietni kellett, hogy elejét vegyék az igazság kiszivárgásának, És kik voltak a kőzsa hírek terjesztői; Eislebenben katolikusnak még lélegzetet sem volt szabad vennie. A hírek csakis Lutker környezetéből szivároghattak ki, ott pedig pápistának ugyan hirehívva sem volt. És mi érdekük lett volna Mansfeld gróf cseledejeinek ily hírek terjesztése által. Urok Luthert fényesen fogadta, bizalmával megtisztelte!

Hogy mik voltak e kőzsa hírek azt jövőre fogjuk látni.

(Vége következik.)

Dr. T. V. D.



Tanügyi Szemle.

Rovatvezető: Gyürky Ödön

Egyetemes tanító gyűlés.

Magyarország tanítói szent István királyunk ünnepén ismét országos gyűlést fognak tartani az ország szívében, Budapesten. Röviden jeleztük már ezt a hirt, még ez év elején, mikor arról legelőször lettünk tudomást, annélkül azonban, hogy bővebb megjegyzést, valami elvi kijelentést, kapcsoljunk volna akkor hozzá. Nem akartuk ezt tenni, mert nem ismertük még az előmunkálatakat, a nagy gyűlésen tárgyalás alá kerülő kérdéseket, s beakartuk várni a kath. nevelésügyi lapok állás foglalását is ezzel a kérdéssel szemben.

Azóta ez mind megtörtént. Előttünk fekszik a terjedelmes felhívás, mely magában foglalja a nagygyűlés egész programját, tanui voltak a végrehajtó bizottság május hó 15-én tartott alakuló gyűlésének s ismeretese a kath. nevelésügyi lapoknak e tárgyalban tett nyilatkozatai is. Ez utóbbiak közül, az egri „Népiskolai Tanügy“ akként nyilatkozott, hogy a kath. tanítók ezen a gyűlésen csak feleletes hatóságuk engedélyével jelenhetnek meg, míg a „Népnevelő“ ennek ellenében egészen a kath. tanítók tetszésére bizza meg-e jelenjenek-e vagy sem. S épen ezen ... tés álláspont s az ebből kifolyólag hozzánk intézett számos felszólalás adja kezünkbe a tollat, hogy a készülő felben lévő egyetemes tanító gyűlés ügyével kissé bővebben is foglalkozunk.

A mi nézetünk szerint a „Népiskolai Tanügy“, felfogása és nézete egészen téves. Téves pedig azért, mert az idén tartandó egyetemes gyűlés egészen különböző lesz, mint volt az az kettő, melyet pár évvel ezelőt tartottak. S mind a kettőt a tanügyi kormány hívta össze, egészen hivatalosan, képvisleti alapon, hivatalos és felekezet nélküli szellemben, mely sértette a kath. tanítók jogait érdekeit és meggyőződését, úgy annyira, hogy a második alkalommal a püspöki kar már csak utolsó „próba képen“ engedte meg a kath. tanítóknak, hogy azon résztvehessenek. Mindnyájan tudjuk, hogy ez a próba oly felekeppen történt meg, miszerint ha újból egy ilyen hivatalos gyűlésről lenne szó, azon a kath. tanítók bizonyára csakis az egyházi hatóságok beleegyezésével jelenhetnének meg. Az idén megtartandó gyűlés azonban egész különböző ettől, semmi hivatalos jelleggel nem bír, egészen a tanítók privat ügye, nem képvisleti alapon lesz szervezve, de megjelenhetik minden tanító tehát a kath. tanítók is minden megkérdés nélkül résztvehetnek.

Más kérdés azonban az, vajjon ajánlhatjuk, javasolhatjuk-e a kath. tanítóknak, ösztönözhetjük-e a kath. tanítókat, hogy a nagy gyűlésen mennél számosabban vegyenek részt? Erre a kérdésre, —

bármiként is óhajtanók az ellenkezőt — semmiképen sem tudunk igenlőleg válaszolni. Nem pedig több féle fontos okból. Először, mert nem tartjuk helyesnek, nem tartjuk eredményre, célra vezetőnek a gyűlés egész szervezetét, amint azt a végrehajtó bizottság megalkotni szandékozik. Az előbbeni tanító gyűlések ugyanis képviselői alapon jöttek össze. Minden tanító egyesület küldött tagjainak számához képest néhány képviselőt, a gyűlésen tehát a tanítókat csak korlátozott számmal jelenhettek meg. A mostani gyűlésen a tanítókat minden kivétel nélkül megjelenhetnek, sőt még tovább menve, — a végrehajtó bizottság felhívása szerint részt vehet azon egyenlő joggal s egyenlő kötelezettséggel, a közművelődés szolgálatában álló bármely tanferfi, sőt minden tanügybarát is (ha t. i. 2 frt részvételi díjat lefizetik.) Tudva pedig jól, hogy nagy Magyarországon minden ember nemcsak tanügy barát, hanem született pedagógus, mivel a neveléstani tudomány vele született, nagyon könnyen megtörténhetik, hogy a gyűlésen majd sokkal nagyobb számmal lesznek ezek a tanügy barátok, mint a szorosan vett hivatásos tanítók; s hogy pld. szavazásra kerülne a dolog, a tanítókat legközelebről, a népnevelést legmélyebben érintő kérdéseket majd ezeknek a tanügybarátoknak a nézete fogja eldönteni. Ami minden esetre éppen olyan furcsa dolog lenne, mintha az orintheológiai kongresszusra valaki egészen laikus embereket hívott volna meg, hogy ezek határozzanak a madarak kitömésének legjobb módjair felett. Mert azt nem akarjuk hinni, hogy a végrehajtó bizottság abban a meggyőződésben volna, hogy az általa előterjesztett proppozíciók, minden vita nélkül, általános fejbólintás mellett fognak keresztül menni. De nem tarthatjuk célra vezetőnek, nem tarthatjuk eredményesnek ezt az egyetemes tanító gyűlést, éppen egyetemes jellege miatt sem. Már mi nem tehetünk róla, de úgy vagyunk ezzel a dologgal, hogy semmi fényesebb eredményt nem tudunk várni az olyan gyűlekezetektől, hol felekezeten kívüli, közös iskolai tanítók együtt akarnak határozni a felekezeti, a kath. tanítókkal. A meggyőződés, az elv, a felfogás, a nézet, stb. mind kell hogy annyira különböző, annyira eltérő legyen e kettőben, melyet pár napi tanácskozás még éppen nem képes áthidalni, egymással összeegyeztetni. Igaz, azt szokták mondani, hogy a tanítóknak vannak közös ügyeik, és vannak aztán oly ügyek, melyek őket mint felekezeti, vagy felekezeten kívüli tanítókat illetik. Mi kétségbe vonjuk ezt. A tanítói állást, a tanítást, a nevelést illető minden kérdés oly szoros összefüggésben van a tanító felekezeti vagy felekezeten kívüli jellegével, kath. meggyőződésével, hogy attól szétválasztani, attól eltekinteni nem lehet. Az egyetemes tanító gyűlésre pld. ki van tűzve: a népiskolai tanterv módosítása, a népiskolai tankönyvek s ezek bírálatának kérdése, a tanítók anyagi helyzete, a tanítói közszellem fejlesztése, s kötelező megyei tanító gyűlések állandósítása stb. Mily különbözőnek kell lenni ezen dolgokban a kath. tanítók álláspontjának, meggyőződésének! Mily képtelenség, hogy a kath. tanítók egy velük ellentétes alapon álló esetleges többség határozatait elfogadják, vagy abban megnyugodhassanak.

Hiába, de itt is igaznak bizonyul, ide is vonatkozik a szentírás azon kijelentése, hogy senki sem szolgálhat egyszerre két úrnak. A kath. tanító nem lehet, de sőt nem is szabad lenni elveinek feladása, meggyőződésének megtagadása nélkül, egy esetben csak tanító, más esetben kath. tanító. Azért tehát a mint nincs eszünkben, hogy valakit a kath. tanítóktól közöl a gyűlésen való megjelenéstől visszatartsunk, éppen úgy nem tudunk arra egyet is ösztönözni, lelkesíteni. A ki részt akar azon venni, teljes szabadsággal teheti azt: aki kath. szememben, kath. felfogással óhajjt hozzá szólni a napi-rendre tűzött tárgyakhoz, az teljes elismerést fog érdemelni. De van, amit teljes szívvel óhajtanánk, mire a kath. tanítókat egész szeretettel kérnők, hogy nagyobb számban lévén egyszerre idefent a fővárosban, jöjjenek össze egymással külön is, s vessék meg alapját a kath. tanügyre nézve egyedüli eredménynyel kecsegtető kath. tanító gyűléseknek is.

Testi nevelés.

Csak nem rég adtunk hírt néhány külföldi mozgalomról a testi nevelés érdekében. Örömmel toldhatjuk meg ezt ismét egy rövid tudósítással a szomszéd Ausztriából. Az osztrák középiskolai tanárok nem rég tartott közgyűlésén ugyanis Burgerstein Leó tanár előadást tartott az ifjusági játékok ápolásáról a középiskolákban. Kifejtette annak nagy nevelői becsét és jelentőségét az ifjuság nevelése szempontjából s indítványozta, hogy a közoktatásügyi miniszterhez ezen tárgyban egy kérvényt adjanak be. Indítványa

egyhangúlag elfogadtatott s a kérdés beható tanulmányozására egy bizottság küldetett ki. Maresch tanfelügyelő indítványára pedig elhatározták, hogy Bécs városát megfogják keresni, hogy a vámvonalon lévő bástyák kilátásba vett lebontása alkalmával, ottan ifjusági játszótereket létesítsen.

A szellemi túlterhelés mai korszakában örömmel vehetünk minden ily mozgalmat, mely a testi nevelés reformját sürgeti. A testi nevelés renesszánsza, — melyet oly óhajta várunk — nemcsak a test jogait fogja épségébe visszahelyezni, hanem a helyesebb és jónabb szellemű nevelésnek is első kérdését jelenti.

A „halott.”

Aeneas Sylvius, a nagynevű humanista, mikor a törökök Konstantinápolyt elfoglalták egy levelet intézett V. Miklós pápához, melyben így kiáltott fel; „Másodszor halt meg Homeros, másodsor mulik ki Platon; Hol keressük majd a költők és bölcsészek szellemét: Kiszáradt a múzsák forrása! Vajha anyyi értelmünk maradna, hogy e veszedelmet méltán megsirathatók!”

Gyulai Pál, e méltóságos főrend, mikor a görög nyelvi törvény javaslatot a felső házban tárgyalta, a görög nyelvet skintén a „közép iskolák halottjának” nevezte el. Világért sem akarnak e kettős idézettel a két szónok között valami analógiát keresni, vagy őket egymás mellé állítani, inkább szolgáljon ez bizonyosággal arra, hogy mily kicsinyes hatása van a nagy hangú frazeológának akkor, mikor törpe és elnyészőleg jelentéktelen tárgyakra alkalmazzuk. Mert bár a képviselőház úgy mint a főrendiek háza is elfogadta a miniszter törvényjavaslatát, s a görög nyelv megszűnt kötelező tárgya lenni a középiskolai oktatásnak mégsem tekinthetjük azt olyan halottnak melynek szüksége lenne ékes kálomista bucsuzatókra. Nem halt meg az, hanem csak aluszik, miként az irás mondja, hogy rövid idő múlva annál életerősebben támadjon fel.

Hanem igenis van egymás halottja a megindult középiskolai reform mozgalmaknak. Az egységes középiskola ez, melyet a miniszter oly nagyhangon hirdetett, melynek érdekében lett meghozva ez a törvény javaslat is, s melyet epen ez szoritott vissza egy jókora lépéssel ismét. Mert bár állítsa is akár mennyit a miniszter, hogy ez a görög törvény az egységes középiskolát készíti elő mi azt sem elhinni, sem megérteni nem tudjuk sehogy, sőt inkább az ellenkezőt követhetjük belőle.

Megvagyunk győződve, hogy a jövő, az nekünk fog igazat szolgáltatni. Az előjeltek már is tapasztaljuk. Miként a hírlapok jelentik a minisztériumban lázasan dolgoznak a „görög nyelv örökségének felosztásán” vagyis annak meghatározásán, hogy a görög helyett mily tárgyakat s milyen terjedelemben tanítsanak. A magyar irodalom intenzívebb olvasáson alapuló ismeretése; a görög autoroknak magyar fordításban való olvastatása fogja a görög nyelvet pótolni. Mire nézve új részlet tantervet dolgoznak ki a közoktatásügyi minisztériumban. Ez azonban maga után fogja vonni azt is, hogy azok részére kik ezentúl is tanulnak görögül, szintén új tantervet léptessenek életbe. Mert hát ezek is fognak közösen tanulni a többiekkel, meg külön is. Az ellentét, a különbség tehát a középiskolák egyes irányai között csak még jobban ki fog szélesedni, minek következménye lesz, hogy a realskola s a latin gimnázium mellett a görög-latin gimnáziumot is egész határozottan, a maga teljes tisztaságában helyre kell majd állítanunk. S mikor azután nem lesz egységes középiskola, nem lesz egy középiskola bifurkációval, hanem a legteljesebbi leghatározottabb triurkáció.

Nem a görög nyelv lett tehát halott ebben a nagy görög ellenes csatában, hanem magának a miniszternek a kedvencz eszméje: az egységes középiskola. Vagy talán már halva is született?

Tanári jubileum.

Abudapesti kegyes tanító rendiek főgimnáziumának igazgatója, a budapesti kath. kör érdemrendes gazdag elnöke, ft *Lévay* Imre úr a közelmúlt napokban ülte meg tanári pályájának huszonötödik évfordulóját. A főgimnáziumi ifjuság egy családias jellegű összejövetele, az önképzőkör évzáró ünnepélye szolgált alkalmul, hogy úgy a tanári kar, mint a tanuló ifjuság kifejezze halás örömrzelmeit a negyedszázados tanár és igazgató iránt. A fiatal lelkek ösztinte lelkesedéséből fakadó jó kíváncsokhoz kapcsoljuk mi is a magunkéit. Mi, kik ismerjük a tanári pályá fáradságait és nehézségeit, meg tudjuk érteni és meg tudjuk becsülni

is az érdemeket, melyet ily hosszú időn keresztül ezen a téren szerzeni lehet, s melyekből az ünnepeit igazgató oly dús koszorút fűzött magának. — A letűnt múlt legyen záloga egy még szebb, érdemekben, eredményekben és elismerésekben is még gazdagabb újabb negyedszázadnak!



Liljom-hervadás. *)

Irta: dr. Kontúr Béla.

Oimé il bel viso, oimé il soave sguardo
Oimé il leggiadro portamento altero...
Petrarca.

Jaj de is elhasonlott az a mese-szép, szőke asszony! Tengernyi bánatát nem beszéltek ki világotok gyönyörködötető szemei, arcza, de a szíve folyton könnyezett s talán ékes arczán a pünkösdi rózsák uttól váltak hervadásra.

Azért, hogy Ajkay elment, nem szállott a lelki béke galambja Szendeyné ablakára, sőt mintha a szerencsésüket is magával vitte volna. Szendey mogorvább lón, mint annak előtte; a Pistika pedig durczás, sőt szófogatlan. Szendey is sajnálta szívből Ajkayt, bár neki tudomása sem volt amaz eszményi rózsalánchról, mely Ajkayt a szerelem megtalálásánál fogva nejéhez — az édes, szép Amáliához, — fűzte. Azt igen is tudta, hogy Amália szereti Ajkayt, de ő azt annak a hálának tudta be, melylyel az anya egyetlen fiának megmentője, feltámasztója iránt viseltetik. Nem is titkolta férje előtt, hogy igen sajnálja őt. Sokkal jobban ösmerte Amáliát Szendey, mintsem arra képesnek tartotta volna, hogy esküjét valaha megszegje. Azt nem is tette. Katholikusi nő volt. Rózsá, melyet karójiához kötött a sors s nem kereshetett máshol szíve föllengző vágyainak kielégítést. Oh ne mondjátok, hogy szerencsétlenségének oka ő maga volt.

Plató definíciója szerint, a lélek, mielőtt kiválaszt magának egy testet, ketté válik s aztán, midőn éretl kort ér halandó része, nyugtalan, elvagyódó lesz, mert egyesülni akar azzal, a ki nélkül élte boldogtalan, elveszti nyugalmát, mindenütt csak elvált részét keresi, áldozatul hoz mindent, elhagyja érette apját, anyját, testvéreit, lemond előkelő rangjáról, elvet magától fényt, nevet, csak-hogy az óvé lehessen... De ettől a pogány elmélettel alapján különbözik a mi felfogásunk, mely szerint a férjhez ment nő, ki egy férfirra vágyódva néz, házasságtörést követ el...

Azért kérte Szendeyné barátját, hogy távozzék, ne térjen vissza többé soha, mert félt, hogy a társadalom s az egyház törvényeit is képes volna megtörni azért a férfiuért, hogy egyesülhessen lelkének elvált felével. S Ajkay jobban szeretvén Szendeyné, mint önmagát, elment. Az asszony mellett ott maradt a gyermek, de ő neki, a lelkéhez nőtt férfinak, nem volt senkje.

— En nem értem, mért nem ír a mi kedves barátunk — mondá egyszer Szendey bájos feleségének.

A nő nem szólt semmit. Ő tudta jól. Hisz a válás percében összetett kezekkel kérte Ajkayt, hogy ne is írjon többé. A férfi becsületességét adta. S Ajkay — az ő elvált lelke — ahhoz, mit egyszer kimondott, ragaszkodik mindhalálig!

A nő érezte azt, idegi sugalmazták, hogy többé soha sem látandják egymást viszont!

Kicsinyke fián kívül, kit forrón szeretett, egyetlen öröme az volt a szegény asszonynak, ha bejárta azokat a helyeket, hol egykor vele voltak, s a lelkéhez nőtt férfiával együtt gyönyörködtek a halál-álmából ébredező anya-természet csudaszép jelenségein. — Elmerengett az Oboray-liget összehajló fái alatt. Mintha ő felőle dalolnának a fülemülék, mintha az ő nevével suttoznának a fűszálak, a gyöngye virágocskák, (miket aztán férje letaposott!) — Setát tettek Galambos felé. Az utat szegélyző gyümölcsfákon fennen karicsolt a nő-rigó; az erdő mélyén szólt a kakuk, mint akkor. — Elmentek Nisontára, mert az öreg Kuthy hosszabb sétákat ajánlott Szendeynének, hiszen arcza oly felhér volt már, mint a rózsá, mielőtt rája Aphrodité vére hullott. A tücsök csirpelték, a mindenség csillag-szemekkel bámúlt le, az esti fuvalom megreszkettette hajának arany-

*) Felolvastatták a budapesti kath. kör által rendezett szépirodalmi estélyen, f. é. pünkösd-havának 21-dikén

fürtjeit, épen, mint akkor, csak Ajkay Jenő hiányzott. — Kirándultak a gyönyörű rózsá-völgybe, ott űlt a kakukfüves árok-parton, az íharfák zúgtak, de ő nem űlt most lábainál; kék nefelejtsek bólingattak meghittén a szép asszony felé, talán testvérei annak, melyet pár hó előtt az ő számára tört le Ajkay s kérte, hogy aztán el ne felejtse... Nem is fogja! Az utolsó lehelletig nem! Soha!

Ősre járt az idő, a levegőben a béka-nyál pelyhei szállingóztak, midőn Szendeyné kis fia megbetegedett.

— Ha itt volna Jenő — mondá Szendey Kuthynak.

— Ezen a bajon ő sem tudna segíteni — szólt az öreg orvos.

Szendey megretent, mert az öreg úr véletlenül olyant mondott, mit nem kellett volna. Szendey a fővárosból az első kapacitásokat hivatá le gyermekük kór-ágyához. Szegény kis fiu! mikor a láb összekuszálta kisdéd agyanak gyermekes gondolatait, mindig Ajkayról beszélt, Ajkayt kívánta ő is, csak ő tőle várt segedelmet ő is!

A betegség második hetében aztán letörte a halál a Szendey család egyetlen, zsenge bimbócskáját. Szegény anyja majd megőrült fájdalomában s az öreg orvos szigorú tilalma daczára szüntelenül csökoltgatta azt a kis, harmat-gyöngye testet, melyből a lélek visszatért Alkotójához.

S aztán ő is beteg lett, meghalt gyermekének ajkaról magába szívta az enyészett csirmagvaít. Oh ki irhatná le keblének fájdalmát! A gyermek, az ő husának húsa, az ő vérének vére, örömeinek legtisztább ere, reményeinek legmagasabbik csillaga, egyetlen vigasza tengernyi bánatában, a kit ő táplált keblének nektárjával, ő oktatott az első elemi ismeretekre, kinek ő varrta minden öltöndydarabját, nincs többé, kedves, csacsogó ajkai nem mondják ezentúl: „szeretlek anya”, a szép, búzavirág színű szemek, melyek szende ragyogásban szeretetteljesen sugárzottak rá, örökre zárvak.

Hideg, éjszarki tébe borult a szegény asszony szíve. Az enyvedelmes, magasztos szív!

— Isten büntetése ez — suttozá az ősz esperesnek, ki őt vigasztalni igyekezett.

S egy piczike czipőcskét mutatott öreg barátjának, azúr-kék szeméből záporként hulltak rá könnyei:

— Ez volt a czipőcskéje — tördél...

Az öreg esperes Ajkay felől hozott hírt. Egyik barátja, ki Lourdesban időzött s ki szintén ismerte Ajkayt, írta, hogy egyszer ott, hol a boldogságos Szűz megjelent, a Mária-oltár előtt, arcza borulva egy szép, fiatal embert látott, kibén Ajkayra vélt ösmerni, de ő ájtatosságában nem merte háborgatni. Mindössze ez az, mit Ajkay felől őt hónap múlva megtudott.

A kilenczedik napon, midőn még eszméletlen volt, halálának előérzetében meggyóna egyetlen bűnét s megújítván a kereszttségben tett fogadásait, felgyuladt szívében a bánat tisztító lángra...

Mit szeretett a bálványozott delnő az ő bálványán. Hisz Szendey István kilenczvenkilenc asszonyban előbb tudta volna fölébresztetni azt az érzést, mely életet ad s élettől foszt meg, míg Ajkay csak egyben. Igen, de Szendeyné a századik volt. És szerette ezt a valóságos, gyöngéd, tanult, eszes, tisztalelkű férfiu, szerette azzal a leküzdhetetlen erővel, mit az anya-természet plántál a női szívébe, szerette elfojtott szívének ama lángjaival, mik csak egyszer lobbanhatnak fel az életben, szerette őt teljes szívéből, teljes lelkéből, minden erejéből.

S mivel vette meg Ajkayt azt a tisztá, szeplőtelen, állhatatos szívet? Azzal, hogy szerette őt forrón, véghetetlenül, igazán, halálosan, teljes odaadással. — Szendey pedig soha sem szeretett senkit a világon csak... önmagát. Nejét, kit majdnem a zürdából vezetett oltár elé, oly korban vette el, midőn annak zsenge koránál fogva az életről csak halvány képzelete vala s a fő ok, hogy megkérte, (mint az később a delnő tudomására került!) az volt, hogy ez által öszeköttetés s ennek útján kitűnő állást remélt. S a lakadalmat is sikerült hűznai-halasztania, míg kineveztetése a hivatalos lapban jött. S ha nem nevezték volna ki, hisz tizenötén, volt országgyűlési képviselő is pályáztak... De kinevezték!... S azt, hogy kinevezték, meg is érdemelte. — S aztán Szendey durva volt. S egy művelt nő inkább megbocsájtja férjének a hűtlenséget, mint a durvaságot! S ez bűn... halalos bűn... A férj durvaságára a keresztény nő katolikus erénynyel szokott felelni: az alázatos tures menyországot biztosító erényével!

... A tizedik napon Szendeyné is útban volt amaz ismeretlen ország felé, melyből nem tér meg a vándor. Féltre beszélt s folyton-folyvást testvérel foglalkozott, ki viszonzatlan szerelem miatt szíven lötte magát! Távintoztak Boszniába testvéreinek, Andor is

eljött Budapestről, anyja és atya, kik unokájak temetésén jelen voltak, nem utaztak még el, mert szörnyen aggódtak kedvencükért, bár az öreg Kuthy biztatta őket vállig, hogy a kór felnötteknél nem oly adáz.

Zörgő paraszt-kocsik csörtettek végig az utcán, az Oboray-liget mögött lévő halmok elnyelni készültek a nap aranygömbjét, a sötétülő ablak-táblákon az utolsó fény-sugarak reszkettek.

Szendeyné, ki már huszonnégy óra óta nem volt eszméletén, magához tért, megismerte bátyját, ki Bosznia-ból érkezett, s Ajkayt óhajta látni. Megakarta köszönni, hogy visszaadta gyermekét, fájdalom! ha tíz hónapra is. Őt persze nem tudták odahozni, bár Szendey telegraphirozott Jenő jószág-igazgatójának. Végre az újvilágnak rév-partján az utolsó-kenetet óhajta a beteg nő.

Alig felóra múltván Szendeyék utcájában egy ezüst-csengetyű, lágy harmóniája zengett. Az egyház felszentelt szolgálja közeledett gyors lépésekben, kézben hozva a kegyes-édes Jézus legszentebb testét s a halálos betegek olaját. A járő-kelők megálltak, térdeikre hulltak s keresztet vetvén, imádkát a szentek szentjét, kinek áldása leszáll mindenkire, ki őt teljes szívéből óhajta!

... Virág-korában, midőn a szív szerelme leghatalmasabb, a függönyös ajtótol kissé jobbra helyzetű ágyban, hófehér vánkások között, feküdt mozdulatlanul az édes, szép Amália. Ugy hasonlított egy elefánt-csontra festett madonna-képhez. Aranyló fűrtjei, melyek a tünderék guzalyára emlékeztettek, szétválva szőke zuhatagban környékeztek havát nemes homlokának, fehéről rózsáit gyönyörű arcának, liljom-gyöngéd kezei imára kulcsolódtak keblén és szenderegni látszótt. A férj, a szülők, szerető testvérei ott álltak körülte. A férfiak szemei tele voltak sós könnyel, az anya, ki őt szíve alatt hordozta, ki növekedni látta, első mosolyát leste, fehér haját tépdése. . . .

— Leányom! kedves, szép leányom! — rebegé az agg nő s nem tudott többet mondani. Kezébe vette leányának jég-hideg kezét s ajkához emelte, hogy lehelletével melengetné.

A beteg asszony nem szólt semmit. Már egy óra semmit. Utolsó szavai, miket egy láthatatlan emberhez látszótt intézni, ezek voltak: „Oh mily boldog vagyok, hogy szeretetlek.”

— Békesség e hazánk és minden lakóinak — köszönté a szomorú embereket az egyház szolgálja.

Az ősz pap vállairól kereszt-alakba összetette kék stóla függött alá, jelentvén azt a hatalmat, melylyel az Úr apostolait felruházta.

A férfiak, a legszerencsétlenebb anyja térdeikre omoltak s úgy könyörögtek a mindenható Istenhez, mialatt az ősz pap le-tette az asztalra a kenetet, melyen két égő gyertya között egy feszület állt.

S aztán térdet hajtott az esperes a rögtönzött házi oltár előtt s imádkozta az új-szövetség legméltóságosabb szentségét, melyben a halottaiból feltámadott és örökre élő Krisztus testével, istenségével valóságban jelen van:

— Mely alázatossággal leborulván, imádkunk Téged, az Oltári szentségben elrejtett, véghetetlen szeretetű Isten, Krisztus-Jézus. . . .

S aztán annak jelentésére, hogy békességet hoz, Krisztus békességét, mit a világ csak elrabolhat, szentelt vízzel hinté meg a szobát, hogy elűzze onnét a gonosz szellemet, mely hazug volt kezdetben, meghinté a halállal tusakodó szegény asszonyt, hogy kimulása legyen fájdalomtól mentes. És mondá:

— Hints meg engemet, Uram, iszóppal, hogy megtisztuljak, — moss meg engem, hogy fehérebb legyek a hónál.

Részvételjesen nyugodtak szemei a haldoklón, midőn kezeit föléje tartván, fölötté imadkozik, hogy a véghetetlen irtalmú Isten bocsássa meg bűneit.

S aztán elkezdé az unctiót. Hüvelyk-ujja gyöngéden jelölte meg a haldokló szemeit a szent kereszt jelével, hangja reszkettét a meghatottságtól, midőn az anyaszentegyház nyelvén mondá:

— Éme szent kenet s az ő legkegyelmesebb irtalma által, bocsássa meg neked az Úr, mit látás által vétkeztek.

S ime megbocsájtott az Údvözítő által minden vágyteljes pillantás, melyben szemei Ajkain nyugodtak, minden mosoly, melylyel annak örömtől elsokkott életét bearanyozta, a könnyek, miket Ajkayért hullajtott, midőn tőle bucsuját vette. — S nem latta többé földi indulatjának szenvedő arcát, hanem Krisztusét, ki megbocsájtott a hazasságtörő asszonynak, mert a szegény nő nagyon szeretett. . . .

Ekkor letörlé egy gyapot-darabkával Szendeyné lecsukott szemeit s aztán megkente a parányi füleket.

S a hallás érzékéről le lőn mosva minden szenny. Isten nem bünteti már meg, hogy gyönyörrel hallgatá szeretetének szavait: „Szeretek, Amália, szeretlek, mint senkit a világon. de elmegeg, mert nagyon szeretlek!” — Nem csengett immár fülebe bálványának reszketeg bucsuszava, hanem a mennyei Megváltóét vélte hallani, ki így szólt: „Örömmel leszen az Isten angyalai előtt a megtért bűnösön.” . . .

S aztán megkente a finoman faragott orrczimpákat s a bűnfelejtő minden teremtményét oly nagyon szerető Krisztus megbocsájtá, midőn kéjjel szivta be azt az édes illatot, miket az Ajkaytól küldött rózsák lehettek. — S aztán nem érzett mást, mint a titkos-éreményű rózsának, a szentek liljomainak a földön ismeretlen illatát. . . .

Majd az ajkakra került a sor, melyeknek piros színe a nemes korállal vetekszik vala. Az egyház szolgáljának hüvelyk-ujja csendesen rajzola fel reájuk hitünknek bálványdöntő jelenyét. S meg lőn bocsájtva az Úr által, kinek szíve ott virraszt bűnienkért az oltárszekerényben, hogy az elválás percében ajkait rászorítá a nefelejtésre, mit oda nyújtott neki; midőn beletorkoskodék abba a pohárba, miből a szeretett férfiú ivott; midőn így szólt szeretetéhez: „siratni foglak, mig könnyeim forrása ki nem apad.” . . . midőn édes vágától remegtek. — Már csak a feszületet keresik a csókra illesztett ajkak, hogy halálát az Isten fiának halálával egyesíténé. . . .

Aztán a pap megkené liljom-kezeit, a lábakat, melyek holtak és hidegek voltak és elégette a gyapot-gomolyokat

S megtisztult az egész test, fehér volt, mint a gyöngyvirág, mint a frissen esett hó, büntelen, mint a megkeresztelt csecsemő, mocsoktalan: szent! A csontok, az ágyék, a vér, az idegek halálos és bocsánandó bűnei mind lemosattak! A Szentlélek természetfölötti malasztjának istenes állapotjában leledzett immár a halhatatlan része! Nem volt benne árnyéka sem a bűnek! Tiszta volt, mint a pázsitról fölröppenő harmat! Lelke angyaloknak lőn rokonává, a menyországának örökösévé! . . .

Az esperes oda vitte ajkához a feszületet, a haldokló a hideg érc érintésétől egy pillanatra föleszmélt s megcsókolta a keresztet és ismét visszaesett elalétságába.

A halálra-vált keble nyugtalanul kezdett hullámozni, az érlökés mind gyöngébb és szaporább lőn, annak jeléül, hogy a szív tikkad; nemes, ivor-fehér homlokáról hideg izzadság gyöngyözött!

Odakint megcsendült a lélek-harang s az esperes a haldokló imáját kezdte mondani:

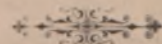
— Költözzél el e világból, keresztény lélek, a mindenható Atya Isten nevében, a ki téged teremtett: Jézus-Krisztusnak, az élő Isten fiának nevében, ki érted szenvedett; a Szentlélek nevében, ki téged megszentelt. . . .

Itt elfogyini látszik Szendeyné minden ereje, alabastrom-kebléből feltört egy mély sóhajás s a béke anyala leszállt az égből s olaj-aggal érinté meg a sokat szenvedett asszony szemét. . . . Arca oly gyönyörű vala, mint éjtelben volt. . . . Övéi, sőt az öreg orvos is azt hitték, hogy csak elszenderült.

Odakint szép novemberi este volt s mérhetetlen magasból a menynek ragyogott le a fehérsugarú Mizar. A tej-út délnyugatról a zenith és az éjszakai csillag között húzódott le éjszakeletnek, az Oboray-ligetnek. Nyugaton a Hattyu, a Lyra, éjszakeleten a lemenő Korona tündöklött, az Orion övéi csillagai függőlegesen álltak egymás felett. . . . Egy fénylő hulló-csillag futott le az égből es — szétpartant Szendeyék háza felett. . . .

. . . . Deli Franciaországban e tüneményt egy ifju nézte, a kinek romlatlan szíve tele volt mélyen érzett, reménytelen fájdalommal, a viszonzatlannal gyötrelmesebb, lánggal égő szerelemmel, a kit Ajkay Jenőnek hívtak!

Egy-két perc múlva, miként a haldokló hullám, úgy terjedt a kis, vidéki városban a rémhír, hazáról-házra gyűrűzött, szájról-szájra örvénylett — Szendeyné meghalt. . . .



Vegyes közlemények.

A főváros volt esperesét Cselka Nándor pozsonyi kanonokot megérdemlett kitüntetés érte; ő Felsége a király ugyanis, a főváros polgárságának óhaját figyelembe véve, a harmadosztályú vaskoronarend lovagjává nevezte ki őt. Fogadja a kitüntetés szívből eredő üdvökívatainkat.

A budapesti kath. kör írói által rendezett irodalmi szaoaré a lehető legfényesebben sikerült. Igen előkelő s igazán nagy számú közönség gyűlt egybe, jobbára a hölgyek köréből. A katolikus kör így megmutatta, hogy ügyes rendezés mellett, mindig lehet a kath. közönségre számítani s hogy nem a kath. közönségben, hanem a kath. felolvasásoknál követett vaskalaposágban rejlik annak oka, hogy egyes felolvasó gyűlések közönség hiányban szenvednek. A felolvasott apróbb dolgozatokat, melyek lapunkban lesznek közölve, a közönség kivétel nélkül zajos tapsokban részesítette. Az első felolvasó-estélyen különben Dr. Kontúr, Kaposi, Gyürky, Dr. Winckler és Dedek szerepeltek, tehát kivétel nélkül mind az Egyházi Közlöny munkatársai. Mégis csak alapos „stréberék” ezek!

Magyar misszió-alapítvány Afrikában czim alatt a Kath. Hitterjesztés Lapjaiban, a következő érdekes közlést olvassuk: Istené a dicsőség, a bőkezű adakozóé az érdem: „A kath. hitterjesztés lapjai” mégis örvendő hozzák köztudomásra, hogy immár a sötét világrészben is van egy pont, mely Maria-országának jótékonyágát hirdeti.

Igy történt a dolog. Lapunk (VIII. 40. l.) a Beninpart ap. helynökség egyik hirdetőjéről tudósítást közölt, melyben előfordult, hogy Topko körül három ker. falut lehetne alapítani, ha akadnának annyi alamizsnát adó jötevők, hogy 20—30 családot el lehetne tartani, míg a telepek betakarítanak földjeik első termését.

Ez a kérelem a francia kath. közönségnek szült, és a kérelmező aligha képzelte, hogy alamizsna a távol Magyarhonból fog érkezni.

Olvasóink egyikének lelke megilletődött a négerék nyomorúságán és nemes szíve hajolván a szerencsétlen feketékhez: fölajánlott tel. mes összeget egyedül ama kikötéssel, hogy az alapítandó ker. néger-közég „Endrefalva” magyar nevet viseljen. E lapok szerkesztője volt szerencsés a dolgot a bőkezű adakozó és ama szerzetrend főnöke között közvetíteni, mely a Benin-part ap. helynökségét el látja hithirdetőkkel. Lyonból, ahol az „afrikai misszionáriusok” rendfőnöke lakik, csakhamar megjött a válasz, hogy a nagytlekűen fölajánlott alamizsna elégséges a tervezett alapításra és a nemesjöveteinek föltétele elfogadtatik.

Az alamizsna összege rendelkezésünkre bocsátatván, elküldöttük azt ft. Planque rendfőnök urnak ama kérelemmel, sziveskedjék lapunk útján a nagytlekű adakozót az eredményről értesíteni. Egy év nem telt bele és Tokpo misszió-állomás hithirdetőjétől beérkezett a magyar alapítványu kath. négerközönségre vonatkozó értesítés.

Jellemzi a kath. hithirdetők ügybizóságát, hogy Tokpo misszió-állomás elkészte ft. Bel atya beteg fekdűt Lagoszbán az ap. helynökség székhelyén, midőn az alább közölt levelet egyik rendtársának tollba mondá. A levél a névtelen jöltevhöz van intézve, írója nem adhatta meg a kellő czímet, hanem a francziáknál szokásos „Édes uram!” bizalmas megszólítással élt:

„Lagosz, 1890, márc. 13. Édes Uram! Engedje meg, hogy néhány szóval megemlékezzem az Uraságod által alapított faluról. Tokpo misszió-állomásunk közelében van egy „ope-neta” (három palma) nevű hely. Itt épültek Endrefalva első házai. A házépítés nálunk kevésből kitelik: néhány va-fa oszlopot ásnak a földbe, a a közébe bambusz nád sövény jön falnak, a szerhat beföldik palmalevéllel és a ház kész. Hét ilyen házból áll Endrefalva, de e házak oly tágasak, hogy 19 család lakik bennök, és minden családnak bambusz nád keresztfa által elkülönített fala van.

Az új községnek előjárója egy előbb mohammedán néger, a kit megterítettünk és kath. néger nővel eskettünk meg. A közrendet ő tartja fenn a faluban, de a hithirdetők ellenőrzése alatt, a kik a peres kérdésekben bíráskodnak. Ez a falusi bíró derék hívünk és

őszintén ragaszkodik a misszióhoz, a mely őt a rabszolgaságból és a mohammedán tévelyből kiragadta. A neve Mama. Nagyon boldognak érezné magát, ha Uraságod arra méltatná, hogy születendő gyermeke mellett a keresztatyaságot elvállalná.

Endrefalva népének egyik része rabszolgákból áll, a kiknek sikerült elszökni kegyetlen uraiktól, másik felét olyan menekültek szolgáltatták, a kik a dahomei rablók elől futottak ide. Az ilyen földönfutóknak semmijök sincs, mikor hozánk érkeznek; legfeljebb néhány rongy van rajtuk, mely alig födi el meztelenségüket. Mi adunk nekik mindent: lakást, ruhát, ételmelet. Hetenkint oszjtjuk ki köztük az eledelt, a mig földjük megtermi a betevő falatot. A hithirdetők földarabolják a földet és ugy oszjtják szét egyeseknek.

A községbe a fölvetel ily föltételek alatt történik: a felnöttek kötelesek a ker. tanításon és az egyházi ájtatosságokon megjelenni; tartoznak gyermekeiket megkereszteltetni és az iskolába küldeni. Jelenleg még kevés a faluban a gyermek, mert ezek az emberek nem mind hozhatták magokkal családjaikat, midőn elszöktek gazdáiktól. Mindnyaján megszokták a munkát és iparkodó földművesek. Később jó ker. hivek válnak majd belőlük és a faluba fogják édesgetni rokonaikat, elmondván nekik, mi a különbség a misszióknak védelme alatt élvezett szabadság és kegyetlen gazdáik zsarnoksága között. Endrefalva hivatva van arra, hogy jövőben gyarapodjék és az az összeg, a melyet Uraságod oly nagytlekűen adományozott alapítására, hathatos tényezője lesz a lelkek üdvösségének. Biztosan elhelyezett tőke az! Isten meg fogja jutalmazni uraságod szeretetét. Tokpo misszió-állomásunk iskolás gyermekei naponkint elimádkoznak a szent olvasót a misszióknak jöteviéért: Endrefalva ifjúsága Tokpoban látogatja az iskolát és szintén naponkint imádkozik Uraságodért.

Fogadja Uraságod, mint nagytlekű jöteviénk, elismerésem és őszinte üdvözeletem kifejezését.

Ft. Bel atya, Topko misszió-állomás főnöke nevében

„Pellet P.

Benin-part misszióknak godnoka.

U. i. Ft. Bel atya betegem fekszik itt és képtelen tollat fogni; jelen levelet ő mondotta nekem tollba.

Villamos levélposta. Egy új villamos szállítási rendszer mintája állítottat fel röviddel ezelőtt próbaként Bostonban. Dolbear tanár, ki ezen új szerkezetet megbirálni volt hivatva biztosította a jelenvoltakat, hogy a kérdésben forgó találmány teljesen józán és tudományos elveken alapszik és gyakorlati hordereje is nagyon jelentékeny.

A feltaláló egy villamos húzalorsó delejességét használta fel, melyet az, egy hozzá közelítő vaspálcára gyakorol. Ha a folyam az orsótól megvonatik, megszűnik természetesen a vonzóerő és a pálca ismét szabadon bocsátatik és ha most egy másik villamos árammal telt húzalorsót helyezünk a vaspálca közelébe, tapasztalunk kell, hogy ezen orsóhoz vonzódik a szabaddá lett vaspálca. Ilyetén orsót orsó után alkalmazva, a vaspálcát tetszés szerinti távolságra mozgathatjuk előre. — olykép, hogy a hátterben maradt orsóktól a villamos folyam megvonatik és a vaspálca előtt levő orsóknak adatik át darabról darabra.

Ime az új rendszernek alapeszméje, melynél azonban a vaspálcát egy kis kerekkel ellátott acéldobozka helyettesíti, a mely egysínes pályán szaladva, alkalmas levelek és kis csomagok továbbítására. Az ekkép szerkesztett kis kocsi két bevágott kerék közvetítésével vezetetik egy felső sinen az egy vonalt képező húzalorsók nyomán, a mely elemi befolyások ellen faköpenyege által védetik. A villamos folyam megszakítása, illetve végleges elzárása czéljából minden egyes orsó egy önműködő kapcsolókészülékkel van ellátva. A vezeték, melynek főrészt az orsók képezik, egy közvetítővel van összefüggésben egyrészt, míg az ellenkező vég egy csap körül forgó mágnessel van összekötve, melynek feladata a közvetítő érintése folytán a villamos áramot megszakítani, vagy teljesen lezarni. (Első budapesti szabadalmi iroda« Bergl Sándor mérnök közleménye.)

A verebek, mint a járvány terjesztői. A verebeket Amerikában sok helyen pusztítják, s egész vadászatokat rendeznek rájuk. A verebek egy dühös ellensége most azzal áll elő, hogy a madarak hajlandók a himlőre, megkapják azt és terjesztik. (Egyet.)

A bogarak ereje. Petau francia természetbúvár a bogarak erejének megmérésere készüléket csinált, s érdekes tapasztalatokat tett. Az állati erőre nézve a lovakét vette alapul. A ló saját súlyának hat heledrészét bírja vonni. A bogaraknál ez az arány jóval nagyobb. Egy cserebogár, piczi talgába fogva, a maga súlyának arányában huszonegyszer többet von, mint a ló, vagyis saját súlyának tizennégyszeresét, a méh harminczszorosát. A szu még többet. (Egyet.)

Az emberi tagok értéke. Az amerikai biztosító-társulatok üzlete kiterjed a vasuti és egyéb balesetek elleni biztosításra is. Ez már csekély díjért belevan számítva az életbiztosításba. A ki 20.000 dollárra biztosítja életét, s egyik szemét elveszti 400 dollárt kap, mind a két szeméért 1000 dollárt, egyik karjáért 400 dollárt, mind a kettőért 1000 dollárt, egy vagy több ujjért 250 dollárt, egy lábért 300 dollárt, mindkét lábért 1200 dollárt, a kézfőért 350 dollárt, a lábőért 200 dollárt. Hatha fejét veszti, ugyan mit kap?

A világ összes arany és ezüsttermelése. 1888-ban az összes aranytermelés 160,000 kilogramm volt. Ebből az Éjszak-amerikai Egyesült Államokra 50 tonna vagyis az egész egyharmada esik. Következnek ezután, Ausztrália 42 tonnával, Oroszország 32 tonnával, Khina 6.771 kilogrammal, Afrika 6.771, Chile 2.395, Columbia 2.259, Kanada 2.061, Németország 1.887, Ausztria és Magyarország 1.810 kilogrammal, Mexiko 1.420, Japán 564, Brazília 331, Közép-Amerika 226, Angolország 220, Olaszország 140, Svédország 76, Argentína 47, Törökország 10 kilogrammot termelt. Ezüst tekintetében szintén az Egyesült Államoké az elsőség 1424 tonnával, Azután jó Mexiko 995,500 kilogrammal, Chile 264, Peru 75, Bolivia 64 tonnával. Egész Ausztráliára alig esik 120 tonna, Ausztria-Magyarország, Spanyol és Francia országok termelése mintegy 50—54 tonnára ment. Olaszország 34, Japán 32, Columbia 28, Németország 25, Oroszország 14, Közép-Amerika 8 és fél, Norvégia 7, Angolország 6 és fél, Törökország 1 és fél, Kanada és Argentína együttesen 10 tonnát termelt. Legkevesebb ezüstöt termelt Afrika. (Egyet.)



Egy ismert nevű magyar egyházi festő számos egyszerűbb és művészesebb kivitelű egyházi képet (Szentek képeit) huzozkodása miatt lehető olcsó áron elad. Van nála készen több „Madonna della sedia“, — „Immaculata“, „Exce homo és Mária“ — „Segítő Mária“, — egy teljes keresztút és sok más kisebb nagyobb hasonló tárgyú kép, melyek naponként megtekinthetők Budapest, VIII. Múzeum-utca 3. földszint 2. bejárat a főlépcsőről, hova az esetleges megrendeléseket is intézhetni.

Pályázat.

A Szent-István társulat tud. és irod. osztálya dr. Steiner Fülöp legkegyelmesebben kinevezett székesfehérvári püspök ő Méltósága bőkezűségéből és az ő óhajtaása szerint pályázatot hirdet:

Kívántatik Szent Margit élete korrajz alakjában tudományos kutatások alapján, de a szépirodalom könyved, vonzó modorban elbeszélve úgy, hogy az életrajz, föltüntetve korának állami és társadalmi képét, kiváló gondnal domborítsa ki őseink katolikus vallásosságát e korban az állami, társadalmi s magán élet terén, nem tüzetes értekezésben, hanem magába az életrajzba szőve, hogy a korrajz mozzanatai mintegy repkény gyánát környezzeék szent István d'naasztaia e dicső sarjának kedves alakját.

A pályanyertes mű a Szent-István társulat tud. és irod. osztályának tulajdonává lesz, mely azt díszes alakban illusztrálva adja ki; miért is a pályázók felhivatnak, hogy a Szent Margit korából épségben egy romjainkban fennmaradt avagy esetleg újabbkori: a szentre vagy IV. Béla-ra vonatkozó műemlékek, képek, rajzok stb. minél teljesebb jelgyékét — a mennyiben azokat művük illusztrálására felhasználhatni kívánják — a kéziratához mellékeljék.

A mű terjedelme körülbelül 15. nyomt. iv legyen. Jutalma száz darab arany. Határidő 1891. december hó 31-ike, mely napra a pályázó művek idegen kézzel írva, bekötve és lapszámozva, névről jelítség levélke mellett a Szent-István-társulat elnök-ségéhez (IV. Lövész-utca 13.) beküldendők.

Budapest. 1890. május 20.

Az elnökség nevében:

Dr. Kisfaludy
alelnök.

Az egyesületi könyvkereskedés (Vereinbuchhandlung) kiadásában (Innsbruck) megjelent:

ANDENKEN

an das göttl. Herz Jesu

az év minden napjára imakönyvecskével **P. Seeböck Philibert Ord. S. Fr.** től, approbálva a brizeni hercegepüspöki hatóságától és a rendfőnökség engedélyével. 280 lap, fűzve 60 kr. — kötve 75 kr.

A szerző ezen 280 lapra terjedő, igen csinosan kiállított művecskében 365 arany-szemet gyűjtött össze egy valóságos kincs szakraényvecskében az év minden napjára beosztva; ugyanis Jézus szent Szívének különböző korszakokban élt kiválóbb tisztelőinek tetszetős gondolatait és határozatait A kiváló fordító az által, hogy e művecskét francziából németre fordította, valódi igaz gyöngyöket ismerletett meg az olvasóval. S ezenkívül eme csinos művecskét a Jézus legsz. szívének imádságos könyvecskéje hozzácsatolása által a naponkinti ájtatosságra kiválólag alkalmassá tette. Vedé és olvasd — és mindenba szivesen ismétlended.

UJ! DIE PREDIGTEN UJ!
UJ! UJ!

des hochw.

P. Augustin von Montefeltro O. S. F.

gehalten zu Mailand während der Fastenzeit 1890.

Olaszból németre fordítva **P. SEEBÖCK PHILIBERT O. S. F.** által

Ara m. e. 90 kr.

Ép mint az előző ldökben tartott szentbeszédék, úgy a folyó évben elmondottak is szabatosságuk és következetességük által tünnek ki, vagy a buzdító nyelvezet mint a varázsteljes erőnél fogva, s ambar önálló egésznek képeznek e szentbeszédék, mégis másrésről kiegészítőit képezik az előbbieknél.

A tartalomjegyzékből a következőket említjük fel:

A világ teremtése; az isteni gondviselés; a tisztító tűz; Jézus Krisztus szeretete; Jézus Krisztus szenvedései; a legszentebb ollári Szentség; a hazaszeretet stb.

MAGYAR SZEMLE

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

n megjelen minden vasárnap másfél vagy két nagy ivben.

A MAGYAR SZEMLE közöl *elbeszéléseket, vidám rajzokat, költeménye, et, esztetikai és kritikai dolgozatokat, társadalmi jellemzéseket és irányczikkeket.* — A MAGYAR SZEMLE kiváló munkatársak díszes sorával, szellemének erejével és bátor föllépésének következetes irányával a legmeltőbban képviseli a magyar szépirodalmat. A MAGYAR SZEMLE rendkívül változatos, sokoldalú és gazdag tartalmával a legkellemesebb szórakozást nyújtja minden művelt olvasónak, egyesekeknek és egész családoknak. Élvezetes olvasmányt találhat a lapban mindenki; s a fiatal leányoknak is kezébe adható. A MAGYAR SZEMLE irodalmi, társadalmi, közéleti mozgalmainkat, a nemzet és a világ eseményeit röviden ismerteti, tárgyalja, bírálja, tehát nem csak mulattat, de tájékoztat is. — A MAGYAR SZEMLE nagy gondot fordít rendkívül érdekesítő talányrovatának összeállítására. Rejtvényeinek megfejtői közt hétről-hétre nagy értékű jutalmakat, becses új könyveket sorsol ki, melyek a lap negyedévi árát mindig, de gyakran a lap egész évi árát jóval meghaladják.

A MAGYAR SZEMLE ára:

egész évre	6 frt
félévre	3 frt
negyedévre	1 frt 50 kr.

A MAGYAR SZEMLE kiadóhivatala

(Budapest, VI., uj-utca 14. szám)

mutatványszámokat ingyen és bérmentve barkimok szivesen küld.

Egyházi Értesítő.

A kath. választmánya és hó 14-én, a kör üléseiben választmányi gyűlést tartott. Több kisebb fontosságú ügyről, kivül a választmányt főképp a tervezett kath. naggyűlést foglalkoztatta. Komlóssy képviselő ide vonatkozó indíványát tárgyalta volt megelőző napon az autonómikus bizottság s azt elvben elfogadván, indítványozta, kéressék meg a választmány, hogy a kérdés előkészítése czéljából, valamint az autonómia sok águ kérdésének behatódó megvitatása miatt, egészítse ki az autonómiai bizottságot 30 tagú bizottsággá. A kérdés hosszas eszmecsere után szolgálatot alkalmat, melyből ismét kiütött mily nagymérvű tájékozatlanság uralkodik kath. dolgokra nézve még a valóban buzgó kath. férfiak között is. Ujabb érv ez a kath. kör szükséges volta mellett s újabb ösztönzésül szolgál, hogy azt tessék-lelékkel, anyagilag és erkölcsileg támogatassuk. Szükség, hogy tudjuk hol a hiba, mert csak úgy győzhetünk alaposan. Erre pedig sok alkalmat nyújtanak a kath. körben szükségképen felmerülő ügyek. A választmány különben elvben hozzájárult az autonómiai bizottság javaslatához, szükségesnek vélte azonban, mielőtt akciózt fejtene ki, a hercegi p. r. más nézetéről való tájékozódást.

A vakáció szele kezd lengedezni. A papneveldei egyházirodalmi iskolák sorban megtartották záró-ünnepélyeiket. A budapesti központi nevelédképzés, a veszprémi és váci nevelédek igen jól hangzó programokat állítottak egybe, melyekből örömmel értesültünk, hogy derék levitáink nemcsak az ész, a szív kiművelésére is szult fektetnek. Programjaik a figurális zene kultiválására vállanak. De vajjon mit vétett a gregorián zene, hogy teljesen programon kívül maradjon? E záró-ünnepélyeket igen szépen lehetne ily produkciókkal is egybekötni s úgy hiszszük a záró-ünnepélyek közönsége azokat nagyobb élvezettel hallgatná, mint holmi kétes becsű indulókat és valczereket, — A kalocsai kongregáció szépirodalmi köre záró-ünnepélyét Mátyás ünnepélyére tette, mit hazafias szempontból emelünk ki.

A német katolikusok naggyűlése tehát még sem lesz Münchenben megtartható. Luitpold, a katolikusnak nevezett regens-herceg, minden miniszteri ellenjegyzés nélkül, tehát formailag is törvénytelenül, nyílt levelet intézett a müncheni érsekhez, melyben azon óhajának ad kifejezést, hogy a naggyűlés, tekintve az ingerült hangulatot az ideu — halasztásuk el. Az érsek tanácskozára hivta meg a kath. mozgalom vezetőit s ezek együttesen kijelentették, hogy a regens leiratát sajnálattal veszik tudomásul s eltekintve annak törvénytelen voltától, loyálisukból kifolyólag a naggyűlést nem Münchenben, hanem Kölnben tartják meg.

A veszprémi püspök sz. tanítóképző-int. kezdeti B. Hornig Károly veszprémi püspök ur ömlega átiratban fölkérte a győri püspök önját, hogy az ottani tanítóképzőben helyt veszprémei tanítójelöltnek helyt adjon. A kérelemnek a győri püspök ur legszivesebben tett eleget. A már jövő évtől belépő hat képezdeji növendék közül négynek ellátásáról a veszprémi püspök ur maga, kettőtől pedig a



FRIEDL HUBERT

hirdetés-felvételi irodája kath. lapok és folyóiratok számára
Bécs, V. Matzleinsdorferstrasse 7. sz. a.
van egyedül és kizárólagosan jogosítva ugy az osztrák-magyar monarchia, mint egész Európából és Amerikából e lapok számára hirdetések felvételére

A szövegnek fogalmazása, a hirdetémények legelőszérűbb elhelyezése, valamint a Clichék (galvanos) beszerzésére — saját beszerzési áron — a legpontosabban eszközöletik.

Zum gold Reichsapfel

PSERHOFER J.-féle
I. kerület. Singerstrasse 15

gyógyszertár Bécsben

Vértisztító labdacsokek ezelőtt egyetemes labdacsokek neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben e labdacsokek csodás hatásukat fényesen bebizonyították. E labdacsokek általánosan el vannak terjedve s számtalan orvos által lesznek rendelve. Alig van család, melyben ezen kitűnő háziszertől ne volna készletben.
1 doboz 15 labdacsoccal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr. bérmentelenül. — Utánvéttel elszállítva 1 frt 10 kr. — A pénznek előre beküldése ellen bérmentesen szállítással 1 tekercs labdacso 1 frt 25 kr., 1 tekercs 2 frt 30 kr., 2 tekercs 3 frt 35 kr., 4 tekercs 4 frt 40 kr., 5 tekercs 5 frt 20 kr., 10 tekercs 9 frt 20 kr. — Egy tekercsnél kevesebb nem szállítatik.

Sziveskedjék határozottan PSERHOFER J.-féle vértisztító labdacsokat kérni s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható Psershofer J. névalírással és pedig vörös nyomással legyen ellátva.

- Fagy-balsam, PSERHOFER J.-féle 1 tégely 40 kr., bérmentesen szállítással 65 kr.
- Keskeny utifü-nedv, búr, rakétaeg, görceköhögés stb. ellen. 1 palacs 50 kr.
- Amerikai köszvény-kenőcs, 1 frt 20 kr.
- Por, lábizzadás ellen. Egy doboz ára 50 kr., bérmentesen szállítva 75 kr.
- Golyva-balsam, 1 üvegcso 40 kr., bérmentesen szállítva 65 kr.
- Élet-essencia (prági cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés stb. ellen. Egy kis üveg ára 22 kr., 1 üvegcso 1 frt 10 kr., egy kis üvegcso 18 kr.
- Angol csoda-balsam, 1 üvegcso 18 kr.

- Fiaker-por, köhögés stb. ellen. 1 dobozzal 35 kr., bérmentesen szállítva 60 kr.
- Tannochinin-hajkenőcs, PSERHOFER J.-féle a legjobb hajnövesztő-szer 1 szelence 2 frt.
- Egyetemes tapasz, STEUDEL tanártól sebek, darazsakok stb. ellen hatáscsokek bizonyult háziszert. Egy tégely 50 kr., bérmentesen szállítva 75 kr.
- Egyetemes tisztító sz. BULLRICH A. W.-féle K. (házi háziszert) s meggyógyító emésztés minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Az itt felsorolt készítményekről, mindazon bel- és külföldi gyógyászati különlegesség raktáron vannak melyek a lapoknak hirdetsi rovatában felsoroltak, az emeltek raktáron nem levő czikk (pedig kívánatra pontosan s legújításban beszerzetük) Pesten küldésnyel az áru megküldése ellen, nagyobb megrendelések utánvet mellett a leggyorsabban szállítotnak.
A pénz előlege beküldése mellett (legelőszérűbben postaszámlávány mellett) a vitédij sokkal kevesebbé kerül, az utánvetel mellett való küldésnél.
A legtöbb felsorolt specialitás kapható Bpestben Török József gyógyszerárban, király-utca 12



Kitűntetve kitűnő munka és jó készéert.

Kitűntetve szép munkáért.

KRISZTA ES TÁRSA

a budapesti oltáregylet egyedüli szállító
Budapest, IV. ker. Lipót-utca 21. szám.

Ajánlják bőven felszerelt raktárukat mindennemü római kath. és görög szertartású

miseru hák, dalmatikák, pluviálé és felonokát, reverendák, czimadák,

egyházi a egyleti lobogók, egyházi szövet, damaszt, paszománt, rojt, bojt, brüsseli és czérna egyházi csipkében, sz. szobrok, csillárok, kelyhek,

Monstranciák, stáció-képek, úrkoporsók stb. stb.

Oltár keresztutai és más képek festését elvállaljuk; készítünk a legelőkelőbb művészek rajzai után

oltárokat, szószekeket, szent sirokat, keresztelő kutakat, bronz, china s valódi ezüst tárgyakat u. m. kelyheket, czuboriumokat, oltár, tabernaculum és fali gyertyatartókat, zászló kereszteteket paci-fiólekat, 3 és 4 hangu oltárcepengetyüket, füstölőket, tömjéntartókat.

Arany és ezüst himzések barmely rajz szerint művészi-leg készölnek. — Tűzaranyozás v. ezüstözés v. gyári áron saját gyárainkban legelőszérűbb idő alatt készölnek.

Megrendeléseket szegényebb egyházközségeknek részlet-fizetés mellett is eszközölnek.

Nem tetsző tárgyak visszavételnek vagy kicseréltetnek.

veszprémi káptalan gondoskodik. Így lesz ez évről-évre addig, míg a tanítók ügyeit mindennél jobban szívén viselő nemes püspök a megfelelő alapítványt le nem teszi. A folyamodványok a győri kir. kath. tanítóképző igazgatósága útján terjesztendők be július 10-ig. (N. T.)

Szerkesztői üzenetek

Kérjük lapunk fél éves előfizetőit, hogy előfizetéseiket hova előbb megújítani; hátralevőaikat pedig, hogy az előfizetési pénzeket beküldeni sziveskedjenek.

Gyűlés. Jaj lelkem maga azt ne csodálja, mert Ő most a barkót borotválja, s így azzal, hogy mit határozott az a bizonyos gyűlés nem sokat törődhetik.

A beküldött kéziratokról jövőre.

Jótétemény semmivel.

Hogy az emberi leleményesség a villany és gőz korszakában sok és bámulatos találmányt képes felmutatni, az nem szorul bizonyításra; de hogy a leleményesség semmivel is képes legyen jótéteményt, még pedig kézzel fogható, nemes jótéteményt gyakorolni, azt a t. olvasóval elhitetni elég lehet. Pedig e sorok cselja nemcsak elhitetni az itt mondottakat, hanem meggyőzni is azon állítás valóságáról, hogy igenis lehet semmivel is jót tenni, csak akarat kell hozzá.

Még kell azonban jegyeznem, hogy e szó alatt: „semmi”, nem oly hüvely nélküli kard értendő, melynek nincs pengéje, hanem nagyon lényegtelen tárgyak reális értéke, mely matematikailag meg nem állapítható Vegyünk pl. egy szivar végét. Ez ugyan magába véve nem semmi, vagyis nem penge nélküli, nyeletlen bicska, hanem valami: de kérem, méltóztassék valakinek kiszámítani, mennyit érhet a mi pénzünk szerint egy í és fél kros szivarról levágott végecske? Azt hiszem, mindenki felhagy a számítás problémájával és rezultátumként kimondja: semmit.

Vannak azonban a szivarvégnél még csekélyebb dolgok is. Ilyeneknek tekinthetők az elhasznált hirlap- és levélbélyegek. No ha már egy levágott szivarvég értéke a semmivel, ugy bizonyára az elhasznált 1 kros vagy bármely értékű levélbélyeg még anynyi értéket sem képvisel. Ez azonban csak látszólag van így s mint mindennél, úgy a látszat ezeknél is csal. még pedig a családás kellemes. Mert bár igaz, hogy egyetlen egy szivarvégecske s egy elhasznált levél- vagy hirlapbélyeg értéke semminek mondható, de ezek nagymennyiségben mégis igen jelentékeny értéket képviselnek.

Vannak ugyanis szenvedélyes bélyeggyűjtők, kik százakat költének az egész civilizált világon forgalomban volt, vagy jelenleg is forgalomban lévő elhasznált bélyegek összegyűjtésére, s egy-egy teljes bélyeg-album nemcsak tanulságos valami, hanem valóban szemet gyönyörködtető, kellemes látvány is. És hogy e különböző bélyegek beszeresethetők legyenek, létesültek e célra külön kereskedések, amelyek közvetítik a bélyegek eladását és vételét. Vannak oly levélbélyegkereskedések is Németországban, melyek több száz munkást foglalkoztatnak a bélyegjegyek szortírozásával

Árjegyzék kívánatra bérmentve és ingyen.

Gyár: BUDAPEST.
külső vaczi-út 41. szám alatt



POZDECH JÓZSEF UTÓDAI
(THURY JÁNOS és FIA)
első magyar fuvó-gyár,
harang-és erőszöntőde,
Szabadalmazott
harangfelszerelés
és
nagy szerkovácáság.

Budapest, Gyár-utca 22. sz. a.

Az osztrák-magyar államvasút indóháza közelében.

Szavoszt Alphons

magkereskedése

BUDAPEST, Arany János-utca 11.

ÁRJEGYZÉK

kívánatra ingyen és bérmentve.

A Giani Károly-fele himző- és szövő intézet

Fellinger és Hassinger

Becs, I. Seilergasse 10.

ajánlják a ft. papságnak dús választékú raktárukat:

templomi zászlók, mennyezetek.
Casulák, Dalmatikák, Pluviálók.
VELLUMOK, MONSTRANCIÁK, KELYHEK,
füstölők, oltári lámpák,
szent szobrok.

KERESZTUTAK, SZENT SIROK,
üveg és bronz-csillároknak
minden alak és modorban szállítására.

Diszitések megtekintés végett — kívánatra —
azonnal küldetnek.

Az intézetnek majd 100 év óta fennállása a legjobb
kezesség szoliditása mellett.

» Képea Árjegyzéknek díj- és bérmentesen. «

Gratzel Sándor

a főtiszt. kath. Papság bizományosa.

Becs, I. Bauernmarkt 5.

Ajánlja különlegességeit, u. m.:

1889. évi egyiptomi tömjént

4¹/₂ kilós megrendelés posta-csomagban, bérmentve küldetik:

1 Kl. I. legfin. átlátszó, illatos, gyöngy 155
1 » II. fin. fehér, illatos, csepp-alaku 120
1 » III. tisztá, jó illatú, morzsa — 75

Teljesen tiszta méh-viaszgyertyák.

Egy kiló 2 frt 75 kr. — (Valódiságukért 1000 frittal kezeskedem.)

GUILLOIN-féle (Páris)

oszt. cs. és magy. kir. szabadalmazott

„ÖRÖK-LÁMPA”

készülék.



Ezen készülék az egyedüli, mellyel 6—13-szor 24 óráig tartó egyaránt szépen s folyton égő »örök-lángot« nyerünk.

Az örök-lámpa készülék ára 2 frt 75 kr., a szab. fél egy évi tartama 1 frt 60 kr., 1 kl. elsőrendű olaj 54 kr.

Az olajat egy évi szükséglet fedezésére külön e célra sajtolt anyagból 16¹/₂ kilós, szilárd üvegből készült s jól bedugaszolt tartályokban — kosárba csomagolva — szállítom. 891
Az üveg kosárral 180
Szállítás a vasúthoz 30

összesen: 10.81

Kitűnő új templomi gyertya

Ezen gyertya a lekiünőbb műviaszgyártmány és csupán gyári áron szállítom. Ára:

4—10 kilóg a 1 kiló . . . 1.65
10 kilón felül a 1 kiló . . . 1.50

Díszes oltári lámpák

Ezen lámpák akadémiai művészek rajzai után díszesen és tartósan készítték s a dús aranyozás folyton igen izléesek. Bronzöntvényű díszes aranyozva . . . 45—

Nagy templomok számára . . . 85—

Oltár-lámpa-zsinór, olasz modorra piros kenderből, 10 méter hosszúságban 6 golyóval és gypju bojt és aranyozott rojtjal 8 frt.

Plébánia-pecsétnyomók ruggany-tábol . . . 2.50

szentképpel és szöveggel . . . 5.50

Tiszta őszhangzó-csengétyűk . . . 6.50

nagyobbak és finomabbak . . . 8.50

Gyertyagyújtó és elöltő szarú . . . 1.60

1 mészely Benzin üveggel . . . 45

Diszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszinre fényező . . . 4.50

Gyontató kézi-lámpa, csinos könnyű alakban, fényező, 4

vestag köszörlött üveggel . . . 3.80

Parasz, selyem-báronnyból, aranyos keresztrel, réz-závar és

műlakat két kulccsal . . . 7.50

Gersheim ur Feistriztben (Dráva m.)

született, hogy az ő általa (Tüllből) gyártott „Örök-lámpa”-ból a

brixeni és trienti hercegpüspökök 8

Excelsielliosájuk által approbatált és hogy ő ezen kívül

még 2000 elismerő okmány birtokában van. Ez érdemben teit tudakozóisaimra a főt titkár uraktól azon választ nyertem, hogy a Gersheim-féle

s évenként több millió bélyegforgalmat csinálnak.

Méltóztatnak látni t. olvasók, hogy az elhasznált levélbélyegeket nem afféle vad emberek gyermekeinek fogságából való kiváltására fordítanak,* mint az eddig tévesen értelmezteztet, hanem műkedvelők gyűjtik össze s ilyenek száma az egész világon el van terjedve.

Azonban a jótékonyág gyakorlása az említett szivarvégek- és elhasznált bélyegjegyekkel csak úgy lehetséges, ha az egyesek gyűjteménye az ilyen-nl foglalkozó „Aradi szegény tanulókat segélyző egyesület”-nek beküldetik, mely 50 és 100 ezerenkint értékesíti. S miután vannak olyan bélyegek is, melyeknek ezrét 1, 2, sőt 8 frrtal is fizetik, igen üdvös volna az említett jótékony egyesület működését a sok „semmi”-vel támogatni. Hisz alig van család, mely valakivel levélbeli összeköttetésbe nem volna; tehát elhasznált levéljegy majd minden családnál található. Az egyes családok apró tagjai, főleg az iskolába járó gyermekek, szívesen foglalkoznak a jegyek összegyűjtésével, főként akkor, ha figyelmük felhívatik arra, hogy velük szegény társaikkal tesznek jót; a jótékonyág erényének gyakorlása pedig az embernek legszébb, legnemesebb tulajdonai közé tartozik. Tegyük tehát jót a „semmi”-vel.

Szükségesnek tartom azonban felvilágosításként megjegyezni, hogy a bélyegeket ne vételessen le a papírról, mert azáltal nagy részök megsérül s ha a csipkézetnek egy kis része is leszakad használhatatlanná lesz a legbecesebb levéljegy is. Legcélszerűbb olólvai ugy levágni, hogy körülkörül 1 centiméter papír is maradjon; így teljes épségben lévén a jegy, használhatósága biztosítva van.

Alulírott köszönettel elfogad az említett jótékony célra szivarvégeket s bármely régi, vagy a mostani használatban lévő boni és külföldi levél- és hírlapbélyegeket s azokat nyugtatványozni kész. Arad, 1890 jun. hó.

Csik János igazg. tanító,
a szeg. tanul. segélyző egyesület gazdája.

Misedij-alap

Tagadatlatlan tény, hogy népünk rohamos elszegényedése sok, nehé anyagi gondokkal küzdő paptársunkat érzékenyen sújtja már azért is, mert eddigi egyedüli mellékjövödelmétől, a manualis stipendiumoktól, úgyszólván teljesen elesett.

Ezek baján véltünk segíteni, midőn tavaly a fenti cím alatt felhívást tettünk közzé, hogy egyesek nélkülözhető tencziókat bocsásák kiosztás céljából rendelkezésünk alá. Eddig azonban, sajnos, kevés eredményt tudtunk felmutatni. Most, a legnagyobb örömmel jelentjük, hogy lapunk egyik előkelő barátja, egy apostoli gondolkodású egyházfejedelem nagyobb mennyiségű stipendiumot bocsátott rendelkezésünkre s így lehetővé tette az alap megújítását. Midőn ezt köszönetünk s hálnak nyilvánítása mellett, közudomásra hozzuk, kérjük lapunk t. barátait, kegyeskedjenek ez örömdetes eseményt azon t. testvéreinkkel tudatni, kik lapunk mutatóvány-számaikat pusztán anyagi okokból voltak kénytelenek visszaküldeni.

* A felszólító ur tévedni méltóztatik, mert ép úgy szolgálnak ezek a vadgyermekek folszabadására, mint szolgálhatnak az aradi tanulóknak.



Ezen gyár rendkívül leszállított áron szállít mindennemű **templomi orgonákat és harmoniumokat**, melyek hanguk szépsége és tartós szerkezetük által tűnnek ki. **A** fizetés feltételei igen előnyösek. Arjegyzékek ingyen küldetnek.

Rövid 16 év alatt közel **300** kisebb, nagyobb **orgona** került ki műhelyünkől, a mi leginkább bizonyítja annak pontosságát és megbízhatóságát.

öröklámpa-belek ajánlásáról nincs tudomásuk sem **Brixen**, sem **Trientben**.

Ennek folytán eme magasztalás nem egyéb, mint vakmerő visszaélés az említett két egyházi méltóság nevével a protestáns reklám-gyártó Gersheim által, kinek 2000 gyártott okmánya is csak hasonértékű.

FELLNER LAJOS

kötélgégyáros

Budapest—O-Buda.

Ajánlja

minden e szakmába vágó tárgyakból dúsán felszerelt raktárát. Külön megrendeléseket is elfogad és rövid idő alatt pontosan teljesít.

Rendkívüli olcsó díszmunka!

DEDEK CRESCENS LAJOS

A KARTHUSIAK MÁGYARORSZÁGBAN

A M. T. Akadémia által pályadíjjal jutalmazott mű.

Fraknói Vilmos előszavával és Telegdy László nagy Lázár eredeti rajzaival.

Ára füzve 2 forint. Díszesen kötve 3 forint.

Megrendelhető a

„KATH. EGYHÁZI KÖZLÖNY”

kiadóhivatalában, Budapest, Lipótváros, Lipóttér 9. sz.

Gersheim-féle szabadalmazott Örök lámpa-bél. Szabadalommal az osztrák-magyar monarchiában, Franciaországban, Belgiumban és Németországban; approbálva a nagyméltóságú és főtisztelendő brixeni és trienti herceg-püspökök által; 2000 feletti elismerő nyilatkozat mint **„legjobb és legolcsóbb gyártmány”**; 20—30 százalék olajmegtakarítás, 4—14 napi égési tartam. Szétküldés bérmentesen. Fizetés csak megelégedés esetében. Ampolnák, továbbá fehér, rózsás, rubin, sárga, zöldszínű, aranyozott csiszolt üvegek szent sirokhoz, a legújantósból áron. Gersheim öröklámpa-bél készítő telepe Feisztriczban, a Dráva mellett.

Legolcsóbb siremlék eladás

szenit, porfir, gránit és különféle márványból az

„Entreprise des pompes funéres“

siremlék-gyárában

Budapest. VII. ker. kerepesi-ut 68. szám

Sir- és sirbolt-rácszatok, virágkosarak és lámpák eladása öntött és kovácsolt vasból; továbbá nagy választék ércz- és gyöngykoszorúban.

A sir- és sirbolt-felszerelési raktárban

VI., Andrassy-ut 28. sz.

Lámpák kölcsön is adatnak.

KESSLER J. és S. BRUNN.

7 Ferdinandgasse 7.

Legnagyobb és legolcsóbb bevásárlási forrás a tavaszi és nyári évadra.

Nyári

Kammgarn-szövetek,

kiválóan diszes és tartósak uri öltönyre, 20 különféle mosható színben, 20 ctmr. szélességben.

1 teljes öltöny

8.5 méter csak 3 ft.

Az első megrendelés meggyőző bennünket e mosószövetek kitűnőségéről.

Brünni posztó-szövetek

feltűnő olcsó árak mellett szállítanak, u. m.:

(csak jó anyagból)

3.10 Mtr. teljes öltönyhez 3.75

3.10 „ jobb „ 5.50

3.10 „ finom „ 8.50

2.10 „ felöltőkhöz 6.—

1 drb francia piquet mel-

lénnyhez 1.50

Talár-szövetek a főt. Papság

részére (nyári kabátokra is

alkalmas) 120 ctmr széles

1 méter 1.50

fekele peruvien és doszkin-szö-

vetek szalon-öltönyhez, 3.25

méter 10 frtló fölfelé.

Dixes kitállítás mintá-kártyák 40n mintával a szabómester árak részére bérmentesen!

Árjegyzékek uri és női fehérműek- kötszövészeti- és diszárúkból, min-

ták posztó és rőfös árúkból díj- és bérmentesen küldetnek. A szállítás

utánvétel mellett történik.

Női divat-árak.

Voczkás és sujtásos divat-kelmék
A 60 ctmr szélességben, hálókön-
tások és gyermekruhákhoz 10 mé-
ter 2.50

Joupen és háromszálan szövött
U kelmék, mindenféle divat-szín-
ben I. 3.50 II. 2.80

I lkalmi vétel! Tartós-színű fran-
A czia zefir-kelmék, 75 ctmr.
szélességben, gyönyörű színválto-
zattal 10 méter, most csak 3.50

Brókát- és Jacquard divat-kelmék
A 60 ctmr szélességben és min-
den képzelhető színben. 10 m. 3.60

Doris, legújabb koczkás divat-
kelme, tiszta gyapjú, 10 méter
ezelőtt 10 frt most csak 6.50

Nervi, 90 Ctmr szélességben, igen
szép sujtásos és minden divat
színben van raktáron, 10 méter
csak 4.50

Kázmír, dupla szélességben fe-
kete és szines 10 méter 6.50

Kéknyomású kreton 10 méter 2.60
és 3.20

Gyors és biztos segítség gyomorhajók s azok következményei ellen.

Az egészség fenntartására, az életnek s ennek folytatásáért a vérnek tisztítására és tiszta állapotban való fenntartására és a jó emésztés elősegítésére a legjobb s leghat-
hatóbb szer a mar is mindenütt ismeretes és kedvelt

életbalzsam Dr. ROSA-tól.

Ezen életbalzsam a legjobb s leggyógyhatóbb gyógyfűvekből a legelső és legelső
van készült s különösen minden emésztési bajok, gyomorgörcs, étvágyhiány, savanyúság
felelőse, vértelenség, aranyeres bajok stb. stb. ellen teljesen hathatósan bizonyult. Ugy-
kötő hatásai következtében ezen életbalzsam egy bizonyult, megbízható házi-
reze lett a népek. Ára egy nagy üveggel 1 frt, kis üveggel 50 kr. Elismert iratok ezrel
bárkinnek megtéintés végett rendelkezésre állnak.

Óvás! Hamisítások elkerülése végett, mindenkit figyel-
meztetek, hogy az egyedülállam az eredeti uta-
sítás szerint készített „Dr. ROSA-éle életbalzsam” minden üve-
gcskéje két burkba van csomagolva, s e tnek hosszoldalain
„Dr. ROSA életbalzsama s „fekete sashoz” címzett gyógyszer-
tárból, FRAGNER B. Prága 205—III. nemet, cseh, magyar és
francia nyelven olvasható, széles oldalain pedig az ide nyo-
mott vedjegy látható.

Dr. ROSA életbalzsama valódián kapható csak a készítő

FRAGNER B.

VEDJEGY.
főraktárban, gyógyszer-tár „a fekete sashoz” Prágában 205—III.,
BUDAPESTEN: Töröl József ur gyógyszerésznél, Király-utca 12. sz. és Budai Emil ur
városi gyógyszer-tárban a Városház-téren.

Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógyszer-tárban van raktár ezen életbalzsamból.

Ugyanígy kapható:

„prágai általános házi-kenőcs”,

több ezer hálynyiatkozzal elismert biztos gyógyszer mindenféle gyu'adások, sebek és
genyedés ellen. Ezen kenőcs biztos eredménnyel használható, a női emlő gyu'ada-
sánál, a tej teapédésnél s az emlő megkeményedésénél szüléskor, kórháznál, verda-
ganatoknál, genyes lakadékoknál pokolvarnál, körgyöngynél, az ugynevezett körömfe-
regnél, elkeményedéseknél, felpu'adatoknál, mirigydagadatoknál, zirdaganatoknál, er-
zeketlen tagoknál stb. Minden gyu'adást, daganatot, elkeményedést, felpu'adást a leg-
rövidebb idő alatt eltávolít; s ahol már genyedés mutatkozik, ott a daganatot legrovi-
debb idő alatt fájdalom nélküli felszívja, kieléni és kigyógyítja.

KAPHATÓ 25 ES 35 KRAJČZÁROS SZELENCÉKBEN.

Mintán a prágai általános házi-kenőcsöt sok-
szor utánozzák, mindenkit figyelmeztetek,
hogy az eredeti utasítás szerint csak nálam lesz ke-
szítve, s akkor valódi, ha a sárga ércszelencé, melybe
töltetik, vörös használati utasításokba (melyek 9 nyel-
ven nyomták) és két kartonba — melyen az ide uyo-
mott vedjegy — burkolva van.

HALLÁSI BALZSAM legbizonyítottabb, számtalan próbá-
tát által legbiztosabban elismert szer a nehezhallás kigyógyítására s az egészen elvesz-
tetett hallási tehetőség visszanyerésére. — Egy üveg Ára 1 frt.

Európában legjobbnak elismert és legkedveltebb padlőfénymáz a

REICHENFELD-féle

NEGATORIN

egy tartóssága, mint feltűnő szép fény és könnyű
kezelhetősége folytán, azonfelül hathatós **úvessert**
képez a **rovarek ellen** és **kürtjez** azokat minden
padozattól, hol NEGATORIN alkalmaztatik.

Kapható a gyári raktárban:

REICHENFELD N.-nél

Budapest, VI., Teréz-körút 1.b.,

ovább minden nagyobb fűszer- és droguista-üzletben.

Árak használati utasítással 1 szelecnél 1 kilogramm

1 forint, fél kgr. 55 kr.



Med. univers.

Dr. Kontúr Béla

bel- és bőrgyógyász.

Rendel: VI. ker., Teréz-körút 22-ik
szám alatt délután 2 órától.

TUDOMÁNY, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Rovatvezető: **Kaposi József**

Drumont legújabb könyve.

Drumont, a hirneves francia antiszemita agitator legutóbb irta meg harmadik művét. „Az elzsidósodott Franciaországot“ követte az „Egy világ vége“, s ezt „Az utolsó ütközet“, a melyből már 60.000-nél több példány forog a közönség kezén.

Mind a három mű óriási hatást tett Franciaországban s Európában. De a hatásban az egyik munkától a másikig csökkenés mutatkozott. A legszenzációsabb maradt a két kötetes „Elzsidósodott Franciaország“, a mely 142000 példányban kelt el. Utódja az „Egy világ vége“ már csak 70,000 vevőre talált; míg harmadik munkája nehezen fog 62,000-nél több példányban elkelni.

Egyaránt érdekes azonban mindhárom munka. A legutóbbi pedig főleg öt szempontból nyújt nagyfontosságú kortörténeti adalékot. Leleplezi Constanst, a hírhedt francia belügyminisztert, a kinek erélyéről és tetteiről a zsidó sajtó hallatlanul szépeket tud regélni; de a kinek magán- és ügyvédi becsülete a leggyanúsabb színben tűnik föl. Megírja az 1889. évi franciaországi választások történetét, a melyek tudvalevőleg a köztársaságiak diadaláva végződtek; magyarázza Boulanger tábornok kudarcát, a ki a zsidó hatalmasok kedvéért elmulasztotta az antiszemita agitációt a maga hasznára hajtani. Azután elmondja Drumont a maga életrajzát, a melyből a kitünően katolikus férfiúnak egyénisége domborodik ki. A Panama-csatorna bukott részvénytársaságának is jut egy nagy fejezet, s ebben az európaszerte dicsőített Lessepsre sülnek ki becsületbevágó dolgok. Végül a Crédit Foncier pénzügyintézet üzelméről van a lepel kíméletlenül lerántva. Az intézet zsidó kezekben van, s Drumont már az év elején jósolla meg bukását. Ez még ugyan nem következett be; de a legutóbbi napok hírei jelezték, hogy az igazgatóság kebelében zivakodás tört ki, a mi után kinos leleplezések, a közönség paniqueja s végre a bukás várhatók.

Szomoruan érdekes „Az utolsó ütközet“, a mely czímmel Drumont azt akarja jelezni, hogy utolsó ütközetét vivja a francia zsidóság ellen; s hogy most olyan munkán dolgozik, a mely az európai zsidóságot fogja bemutatni a maga egészében. Újabb adatokkal győz meg eme könyv arról, hogy a francia köztársaság zsidó penzemberek kezében van, a kik nagyobbára német eredetűek; hogy a sajtó épen úgy mint nálunk, csaknem kizárólag zsidó befolyás alatt áll; s hogy a börze uralma enerválja és tönkreteszi a gazdag Franciaországot; és hogy Carnot elnök alatt a zsidó uralom és a korrupció olyan változatlan maradt, a milyen volt Grévy és veje Witson alatt.

A könyv legmeglepőbb leleplezése a Panama-csatorna részvénytársaságának ügye. A „nagy“ Lesseps a suezai csatornán szerzett dicsőségét megakarja toldani avval, hogy a Panama-csatornánál a csendes oceánt összeköti az atlantival. Óriási részvénytársaság alakul, a melynek elfizetik penzeiket a kisebb tőke emberei.

S mi történik?

A társaság rablogádzkodás folytán megbukik. A gazdálkodásban részt vesz a „nagy“ Lesseps is, s részét kiveszi az 1300 millió frankból, a melyet elpazaroltak. A francia kormány eltussolja a dolgot, a Lessepsel megmenti a gyaláztattól, hogy a törvénysek elé állítsa.

1879-ben alakult meg e részvénytársaság, Lesseps egyedül a maga felelősségére vette kezeibe a dolgot, úgy hogy befolyásos társait az igazgatótanácsból eltávolította. Az ő terhére kell tehát beszámítanunk a bukást.

Az említett év júliusában kiadták a prospektust; 400 millió frankot kértek a közönségtől 800,000 részvényre. Az aláírók azonban nem vezettek fényes eredményre, úgy hogy Lessepsnek öt pénzügyintézetel kellett érintkezésbe lépnie, a kik a részvényeket a közönség nyakára kössék, és megvesztegetnie a sajtót, a mely erre megkezdte a közönség ellen rabló-hadjáratát. Telejlármázta Franciaországot avval, hogy e Panama-csatorna részvényei a suezieival fognak versenyezni, a melyek eredeti értéküknek tízszeresére emelkedtek. A nyereszkeskedni vágyó kis tőke sietett tehát garasait milliókka összerakni

A helyszínén és az igazgatóság központján, Párisban megereedt tehát a gazdálkodás. Panamának olyan az éghajlata, hogy 100 munkás közül 60 halálozik el. Munkásokat és hivatalnokokat tehát mód fölött kell megfizetni, annál inkább mert Panamában egy zsidókból álló konzorcium alakult, a mely ez élelmi szerek forgalmát monopolizálta. A hivatalnokoknak igen jól ment a dolguk; idejüket a játékbarlangokban töltötték, s ebbeli kiadásait hamis elszámolással fődőzték. A legnagyobb részük összejátszott, s a társaság pénztára évről-évre szabad rablásnak volt kitéve.

A vállalat igazgatója a helyszínén bizonyos Dingler volt, a ki a társulatnak nagy pénzébe került. Elvitte magával családját is Panamába. Feleségének fogatába a társulat veti két lovat 25,000 frankért. Az osztendő 12 hónapjából ötöt szabadságképen élvezett. A ház, a melyben lakott, egy millió frankjába került a társaságnak. Külön vonat állott rendelkezésére, a melyben öt terem, konyha és éléskamra volt elhelyezve. Közel 600,000 frankba került azon utnak építése, a melyen Dinglerné kocsiháznai szokott. Az igazgató ur nyári laka 6 millió frankot emésztett föl. A nepotizmus is fosztogatta a pénztárt. Dinglerné bátyjának például olyan hivatala volt, a melyért járt évi 40,000 frankos fizetés.

A keleti luxus s basáskodás közepette azonban Dinglert nagy csapás érte. Elhaltak felesége és gyermekei; feleségének temetése a társulatnak 4000 frankjába került, s az igazgató a két lovat is agyonüttelte, mert nem tartott más nőt a feleségén kívül arra méltónak, hogy azon drága lovakkal kocsikázzék. Végre Dinglert meguntván Panamát, visszatért Franciaországba, s itt a társulattól olyan hivatalt kapott, a melynek évi ötvenezer frank a fizetése. Az igazgató tehát legalább is 10 millió frankjába került a részvénytársulatnak néhány rövid esztendő alatt.

A bove majore discit arare minor. A kisebb hivatalnokok hasonlóképen gazdálkodtak. Összejártatták a szállítókkal, a kik ugyanazon munkát kétszer-háromszor fizették ki. Csaltak a bőzén, a dynamit, a chinin-liferálásnál. A csatornaépítési anyagot nagyrészt zsidók szállították, a zsidók ismert szállítási rendszere szerint. Elzúllott francziák, a kiknek volt valami pártfogásuk, hivatal iránt kötöttek szerződést a társulattal, kirándultak Panamába, s néhány hónap mulván visszatérve busás kárpótlást fizettek maguknak. S így a piszkos panamai égalj is millióba került a részvénytársaságnak.

A központban, Párisban pedig még csak terve sem volt az igazgatóságnak. Fej nélkül dolgoztak. 1880-ban például kijelenti Lesseps, hogy Couvreux és Herse ut vállalkozók 512 millió frankért magukra vállalják a munkát. Szerződést kötnek velük, de azután fölbontják a szerződést, s a két vállalkozónak adott kárpótlás is milliókat emésztett föl. Azután szerződnek egy angol-hollandi zsidótársulattal, ez egy kapavágást sem tesz, s kap hat millió kárpótlást. Majd Eiffelre, a híres toronyépítőre kerül a sor; kárpótlásul ő is milliókat kap. A központi tisztviselők pedig követték az igazgatóság példáját. Egy csomó parazita-hivatalnokot fényes fizetéssel szerződtek. S ezek úgy kezelték a pénztárt, hogy a társulatnak folyó kiadásai fedezése végett uszora-kölcsönöket kell felvennie.

A részvénytársulat tehát megbukott, miután elpazarolt vagy 1300 millió frankot. Lessepsét a francia kormány mentette meg kriminális pertől. S a szegény részvényesek mit tettek? „A felháborodás rettenetes zaja — írja Drumont — zudult Lesseps ellen, a ki a csatorna dolgában annyiszor s oly szentelenül hazudott, a ki hamis ígéretekkel csalta meg a közönséget, a ki a leggyalázatosabban pazarolta el a rábizott pénzt, a melyet részben azon lapokra költött, a melyek nem szüntek megénekelni az ő dicsőségét? Azt a felháborodást nem hallatták a részvényesek. Lesseps megmaradt „nagy francziának“, „a civilizáció uttlórójának.“ A gazember triumfatoriképen lépdelt Franciaország előtt. Lessepsét a zsidó sajtó tettenagygyá. S ő most nagyságát arra használja föl a zsidó pénzvilággal egyetemben, hogy a kisebb tőkéket szedje elő a francziák zsebeiből. És e pénzen megvásárolta a francia sajtót, a francia képviselőházat, a melynek befolyásos tagjai egytől egyig érdekelve voltak a dolgot eltusolásában.

Sokban hasonló a Panama-vállalathoz a Crédit Foncier párisi bank, a mely 330 millió frank értékű obligációkat bocsátott ki, s a mely bözemanipulációkkal foglalkozik, a mellett hogy a külsin megóvása végett ad községi és jelzálogkölcsönöket. Igazgatótanácsa nagyrészt zsidókból s parlamenti képviselőkből áll. Az agiotage-t pedig olyan mértékben űzi, hogy 500 millió frank készpénz folyton áll rendelkezésére, a melylyel kezében döntő a befolyása a hausse vagy baissere nézve.

Drumont a pénzintézet bukását is prognosztizálta. S már előjelei is mutatkoznak. Az egyik igazgató kilépett az igazgató-tanácsból, mert nem akar az üzelnék részese lenni. E kilépést leleplezések és skandalumok fogják követni, a közönség rohan pénzéért, s talán megkapja egy hatodát. S ekkor ismét egy óriási krachnak leszünk szemtanúi, a mely három milliárd frankot fog elnyelni.

E két esetet mutattuk ki izelidőül Drumont könyvéből. Minden lapja, minden sora érdemes az elolvasásra; a benyomás, a melyet meritünk belőle, azonban rendkívül lehangoló. A zsidó rágódik Franciaország testén, s korrupciójának nyálával boa constrictorként viszi a pusztulás felé. A könyvnek ez a faczitja. Írója ekkeseredik, mert hazáját a végelgyengülés fázisában látja. S ez egy keserű indítványt mondhat tolla alá.

Az amerikai Canadában él vagy 2 millió francia. Megtartották az elveiket, szokásaikat, ősi erkölceiket. Erőteljes, életerős faj, a melyen a mult századok francziája volt. Ha a zsidók Franciaországot Lengyelország sorsára juttatják — azzal fejezi be könyvét

Drumont — átkelünk az atlanti oceazón s Canadába megyünk. A születési arány, a mely nálunk ijesztően kisebbedik, oda át folyton növekedik. A lakosság minden 20 évben megkétszereződik. Ott bekében és egyetértésben élnek. Vidékei főléségek, s nagy folyamok öntözik. Közülünk azok, a kik a zsidóktól megmenthettek még annyi pénzt, a mennyivel utazásaikat fődözhetik, átköltözünk azon országba, a melyet őseink profetikusk jelentőséggel neveztek Uj Francziaországnak.

Dr. L. R.

Lelki Mindennapi Kenyér, melyet imádságok, lelki olvasmányok és szent énekek alakjában, a katolikus hívek lelki táplálására nyújt Nagy Antal, győregyházmegeyi áldozópap, szőnyi plebános. Az egyházmegyei hatóság engedélyével. Komárom. 1889. Zieleg Károly könyvnyomdája. Három képpel. Ára: csinos vászonkötésben 2 frt; aranymetszéssel 2 frt. 50 ar. bőrkötésben 3 frt.

Az újabb időben alig jelent meg a magyar aszketikus irodalom terén könyv, melyet oly általános rokonszenvvel fogadtak, oly melegen felkaroltak volna, mint a Nagy Antal Mindennapi kenyérét. A könyv a népies vallásos irodalom terén valóságga hiányt pótol és sok tekintetben lenne kívánatos, ha az úgynevezett öregbetűs népies imakönyveket kizsírótania sikerülne. Nagy A. könyve három részre oszlik. Az első részben „Közajtatossági imák“ czimén több régibb keletű ima között egyes eredeti imákat is nyújt. A sz. Atyák gazdag tárházából elég bőven merít s a mindennapi élet egyetlen szükségletéről sem feledkezik meg. Kár, hogy fölvetett egyes oly imákat, kivált letenyeket, melyek az egyház megerősítését nem nyerték meg, sőt a melyek egyes egyházmegyekben egyenesen eltiltattak. A második rész lelki olvasmányokat tartalmaz és pedig: az év minden egyes napjára. Minden egyes olvasmányt megszívlelésül egy-egy sz. Atyának mondása előz meg; ezt buzdításla szentek életéből vett példák, majd imafohaszok követik. A harmadik részben végre az ismertebb egyházi énekek foglaltnak. A könyv illusztrációi elég sikerültek; nyelvezete elég gördülekeny, sok helyütt emelkedett, de egyes magyartalanságoktól sem ment. Oly hibák, melyeken a második kiadás könnyen segíthet; s ez esetben nagyobb technikával dolgozó nyomdát ajánlanánk. Maga a könyv kivált bérmlátsnál és az év-záró vizsgálatoknál tetszetős és hasznos ajándék lehet. A könyv jövedelme különben az Uj-Szőnyben építendő templomra van szánva. Kívánjuk, hogy a templom felépülhessen.

D.

Katholikus Szertartástan. Középiszkolák használatára írta Pokorny Emáuel főgymnasiumi hittanár. A biboros Herceggprimas jóváhagyásával. Budapest, 1890. Az Eggenberger-féle könyvkereskedés kiadása. Nagy 8^o. 128 lap. A könyvhöz csatolt I—XI. lapokon a különböző építészeti styleket, egyházi öltönyöket stb, föltüntető, ábrák vannak, mig az első lapot Ő szentiségeket XIII. Leo-nak képe foglalja el. Ára 80 kr.

Sietünk kijelenteni, hogy a hazai középiszkolák számára készült összes eddigi szertartastanok közül a legujabbat, a Pokornyiet tartjuk a legsikerültebbnek. — Több év óta vagyunk abban a helyzetben, hogy a nevezett tankönyveket úgyiszólván egytől-egyig gyakorlatilag kipróbálhattuk. Megismerkedtünk azoknak előnyeivel, de hátrányaikkal és hibáikkal is a lehető legalaposabban. A Pokorny könyvének áttanulmányozása után azonban arra az eredményre jutottunk, hogy ennél csak előnyököl lehet szó. Oly dicséret ez, melyet nem minden megfontolás nélkül tettünk papirra, de miután leirtuk, tiszta lelkiismerettel jótallunk érte. A paedagogiai szakértelemmel megállapított terjedelem szabatos kimértsége, a fölösztas preczizitása, a könnyű áttekinthetőség, a vilagos, értelmes előadás, a czikornyázatlan szép magyaros nyelvezet mind oly előnyök, melyek miatt a szóban forgó művet legjobb tankönyveink közé kell soroznunk. Lelkes, ügybuzgó szerzője fogadja őszinte gratulációkat.

IRODALMI RÖVID HÍREK.

Megjelent: Katolikus Szemle IV. kötet 2. füzet. A sz. Istvántársulat megbízásából szerkeszti dr. Kisfaludy Á. Béla. A „Katolikus Szemle” összes eddigi füzetei közül ez egyike a legsikerültebbeknek. Tartalma élénk, változatos és érdekes. Szekrényi Lajos Bonnaz Sándor volt esanádi püspök szellem-képét mutatja be egy igen csinos életrajzban. Dr. Platz Bonifác folytatja és fejezi „Természettudományi problémák” című tanulmányát. Szulik Józseftől és Kemenestől egy-egy remek költeményt olvask: „A boldogsági Szűz oltalma” és „Nagyság, boldogság, dicsőség.” Kreiten jézus-társasági atyának Molire-ről írt nagy művét dr. Rada István ismerteti terjedelmes kivonatban. A nagytudomány és jeles készütségű dr. P. O. az ő mesteri tollával arról ír czikket e füzethen, hogy mint rejlik a csirábanok az élet. Az „Időszaki szemle” czimmel behozott aktuális értékű új rovatot örömmel üdvözöljük. Megindítását igen szerencsés gondolatnak tartjuk. — Récey Viktor egy Pázmány Péternek ajánlott, eddig ismeretlen magyar kalendáriumot ismertel 1634-ből. A könyvbírálatokat Békési Emil nyitja meg, ki hámulatot kellő alapos-sággal igazítja helyre a Szinnyi tévedéseit, melyek a „Magyar írók élete és munkái” című mű első füzetébe becsuszta.

A keresztény család a háasságban. Egyházi beszéd méltóságos Sennyei Béla báró és Nádasy Julia grófnő esketése alkalmával mondotta Károly János székesfehérvári apátkanonok. Székesfehérvárott, 1890. — Nyomatott a „Székesfehérvár és Vidéke” könyvnyomdájában.

A világi hívek közreműködése az egyházban. Irta: Kádár Ambrus. Budapest, 1890. Rudnyánszky A. könyvnyomdájából 8-r. 32 lap. Ára 20 kr.



Rovatvezető: Klinda Teofil dr.

Asperges me.



vasárnapi fő istentiszteletet a plebánia-templomok és székesegyházakban, a híveknek szentelt vízzel való behintése, vagy az ugynevezett Asperges me kell, hogy megelőzze s csak ennek megtörténte után kezdhető az ünnepélyes öreg mise, mely a plebánia-templomokban a hitközségért, a székes és társaskáptalani egyházakban pedig a jöltevőkért mutatandó be. Ezen lélekemelő szertartás szoros összefüggésben van a vasárnap jelentőségével s megszentelésével, mindannyiszor emlékeztetvén megváltásunk. — a víz és Isten igéje által való újjászületésünk szent titkaira. Innen van, hogy szertartásos könyveink s a kongregáció határozatai, e szertartást mint a vasárnapi liturgia bevezető részét tekintik oly egyházakban, melyek a keresztlők jogával bírnak s a kereszttség kiszolgáltatására jogosítvák. Nem osztozkodhatunk tehát azok közöttben, a kik azt hiszik, hogy ez csupa szokás, hanem kimutatni akarjuk kötelező voltát s általában odahatni, hogy az Asperges szertartása, mely egyes vidékeken majdnem teljesen ismeretlen, feledésbe ment, feljuttatván ismét szokásba jöjjön.

Ha ugyanis a római misemondó könyv erre vonatkozó rendelkezését tekintjük, világos lesz előttünk, hogy oly szertartásról van szó, mely nem merő szokás s nem is függ egyedül a misézó papnak vagy plebánosnak kénye-kedvétől: Die Dominica in sacristia praeparato sale et aqua benedicenda. sacerdos celebraturus missam, vel alius ad id deputatus dicit. Finita benedictione sacerdos celebraturus indutus pluvialis coloris offic. convenientis, accedit ad altare. . . . (Ordo ad faciend. aqu. ben. in fine Missalis Rom.) Ugyanezt mondja a római rituale: Post benedict. aqu. Sacerdos Dom. diebus antequam incipiat Missam, aspergit altare, deinde se, et ministros, ac populum prout in Missali praescribitur. (Tit. VIII. Cap. 3. n. 5. — et In appendice: Benedictio populi cum. aqu. ben. dieb. Dom. impertienda.)

A Caerem. Epp. pedig következőleg intézkedik e részben: in omnibus Dominicis per annum solet fieri aspersio aquae benedictae per Sacerdotem celebrantem. antequam Missa inchoetur, . . . celebraturus . . . paratus amictu, alba,

cingulo, stola et pluviali, accedet ad altare, ante quod in infimo eius gradu genuflexus intonando Antphonam Asperges me etc. (Lib. II. C. 31. n. 3.)

Hogy az Asperges me kötelező szertartás az öreg mise előtt, kivehető a következő szavakból: Si Eppus celebrare voluerit solemniter. non esset facienda huius modi aquae aspersio; absente vero Eppo, et in Collegiatis, semper Dominicis diebus fit, ut supra dictum est. (Caerem. Epp. ibidem. n. 4.)

Ha tehát az idézett három szertartásos könyv utasítását összefoglaljuk, a következő eredményre jutunk: 1. a szentelt vízzel való behintés (Asperges) kötelező minden vasárnap (restrictio ad dies Dominicis tantum S. R. C. 31 Julii 1665). 2. az öreg mise végző pap által teljesítendő (aspersionem semper faciendam esse a Celebrante. S. R. C. 16. Nov. 1649. et 11. Julii 1857. in Januensi.). 3. E szertartás csakis azon egyházakban van megengedve, melyekben a római misekönyv használtatik s a nem plebániai egyházakban csakis a püspök engedélyével. (S. R. C. 22. Nov. 1659. in Tornacensi.)

Nagyon jól tuujuk, hogy ez uttal sok ujat nem mondottunk, de felelevenítvén e magasztos szertartás eszméjét, szívbeli óhajtjuk, hogy mennél több egyházban gyakoroltassék a római misekönyv utasítása szerint, az istentisztelet fényének emelésére s a hívek lelki épülésére. Sok helyütt amugy is szokásban van a szentelt vízzel való behintés, csak hogy megfordítva, az öreg mise után; állítsuk vissza a rubrikák által előírt rendet. engedelmessédjünk a szertartásos könyvek szabványainak s nemsokára e részben is egység fog uralkodni mindenütt.

Melcsisedech.

Óvatosság a keleti-káld-papokkal szemben.

A kalocsai érseki megye legutóbbi körleveleinek egyikében a biboros a következő figyelmzést teszi közze: Keletről az utóbbi időkben mind gyakrabban jelentkeznek oly egyének, kik magukat többnyire keleti-káld-szerzeteseknek mondják és azon ürügy alatt, hogy a keleten felállítandó katholi us templomoknak, papnöveldeknek, iskoláknak stb. építésére alamizsnát gyűjtsenek, kéregetve az egész országot bebarangolják. Igazolás végett okmányok előmutatására felszólítatvan, többnyire az tünt ki, hogy állítólag saját egyházi elöljáróiktól arab vagy káld nyelven kiállított fölhívás alapján nyertek a helyi hatóságoktól engedélyt a gyűjtésre. A szerb szerzetesekéhez hasonló ruházatot, fővegt viselnek, a szláv nyelvet is úgy ahogy török, általában elhanyagolt külsővel bírnak, a kéregetésben követelők. erőszakosak, sőt ketten közülök főegyházmegyém egyik nagy városában dözsölésükkel, kicsapongásukkal közbotrányt okoztak.

Ily gyanús tünetek arra indítottak engem, hogy a hittedeszetés ügyeit intéző római szent gyülekezethez folyamodjam utasításért, mely szerint az ily kétes alamizsnagyűjtő szerzetesekkel banni kell. . . .

»S. Congregatio de Propaganda pro negotiis orientalibus, Roma, 1. Augusti, 1887. Eme ac Rme Domine! Humanissima accipi Eminentiae Vestrae litteras die 27. Julii proxime elap si datas. quibus me certiore reddit de adventu in regnum istud nonnullorum se monachos chaldaeos dicitantium, qui quaesito colore aedificandi ecclesiam et seminarium eleemosynas a fidelibus petunt, ac fraude etiam extorquent; et a me petere dignatur, quanam ratione cum iisdem agendum sit. Noverit Eminentia Vestra nullum clericum alienigenam, vagum ignotumque ad Sanctum Missae Sacrificium celebrandum admitti posse, nisi ex authenticis Ordinarii Sui testimonialibus litteris constet eum Sacerdotem esse, nullisque ecclesiasticis censuris alligatum existere.

Ad eos autem quod attinet, qui absque expressa huius S. Congregationis venia hac illac vagantes eleemosynas a fidelibus petunt quovis quaesito colore vel praetextu. Eminentiam Vestram non latet, ejusmodi quaeituationes a Clemente Papa XII. Apostolicis Litteris Dudum emanavit, et ab hac S. Congregatione litteris circularibus prohibitas omnino fuisse. Quapropter quaeituationes huiusmodi nullimode tolerandi sunt, imo severe cum illis agendum. Nimirum eis in primis injungendum ut ab eleemosynis colligendis absteineant, et ad suam dioecesim revertantur, et insuper curandum ut pecuniam jam collectam restituant Ordinario loci, cujus erit: eam ad hanc S. Congregationem transmittere. Nisi obtemperent, denunciandi sunt tum fidelibus per publicas ephemerides, tum civili magistratui, ne illi ulterioribus

fraudibus obnoxii remaneant, et ut hic fraudibus ipsis brachio saeculari finem imponat.

Hoc generatim de iure. In facto autem quod spectat ad praetensos monachos chaldaeos de quibus in praefatis Eminentiae Vestrae litteris sermo est, sciendum eos nullam ab hac S. Congregatione veniam habuisse elemosynas colligendi: ideoque eisdem nuper expositae regulae applicandae sunt. Post haec maximo cum obsequio Eminentiae Vestrae manus humillime deosculor. Eminentiae vestrae humillimus addictissimus servus verus Joannes Card. Simeoni Praefectus, S. Cretoni Secretarius.

Az egyházi fehér ruha mosása

sokkal nagyobb figyelmet érdemel, mint a hogy azt rendesen tenni szokás. Az egyház határozott parancsolata ugyanis, hogy azon gyölcs ruha, mely a szent titkokkal legközvetlenebbül érintkezik, minő a Corporale, palla és purificatorum, valamely nagyobb egyházi rendben levő pap által vízbe áztatván, leöblíttessék s csak így kerüljön a tulajdonképeni mosásba. Emlékezzünk csak vissza azon boldog órára, midőn meghatottan hallgattuk a felavató püspök intelmét s egyebek közt ezeket is: Adepturi filii charissimi, officium Subdiaconatus, sedulo attendite quale ministerium vobis traditur: subdiac. enim oportet . . . pallas altaris et corporalia abluere. . . Pallae, quae sunt in substratorio altaris, in alio vase debent lavari, et in alio corporales pallae. . . Ubi autem lotae fuerint nullum aliud linteamen debet lavari, ipsaque lotionis aqua in baptisterium debet vergi. (Pontif. Rom. in ordinatione Subdiac.) V. ö. c. 40. de cons. D. 1. — c. 106. de cons. D. 4.

Kedves paptársainak ennél fogva kiváló figyelmébe ajánlja ez intelmet

Melchisedech bácsi.

Decreta Congr. Rom.

Dubium: Quando celebrans genuflectit ante altare Sanctissimi Sacramenti tam expositi quam in Tabernaculo reconditi, debetne genuflectere in plano presbyterii, an in infimo gradu Altaris?

Resp. Serventur rubricae, sed in accessu et recessu in plano est genuflectendum: in infimo autem gradu altaris quoties genuflectere occurat. (S. R. C. 12. Nov. 1883. in Marsorum.)

Quando plures simul copulantur, accepto primum singulorum consensu, et rite celebratis singulis matrimonii, dictaque pro singulis a parochia forma Ego vos, nihil obstat quominus benedictiones annulorum et reliquae benedictiones fiant in communi per verba generalia. (S. C. Inquisitionis 1 Sept. 1841.)

Dubium. Quomodo iam in oratione A cunctis nomen s. Joseph exprimendum sit de praeecepto, quaeritur utrum in Missis votivis in honorem s. Joseph celebrandis, tempore quo haec oratio dicenda veniet, orationi praefatae substituenda sit oratio Concede, quae primo loco ponitur inter orationes diversas, uti alias declaratum fuit.

Resp. Recitandum esse orationem A cunctis omisso nomine s. Joseph. (S. R. C. 27. Maii 1876. in Ruremund.)

Dubium. Quaeritur: num planetae, stolae et manipula possint confici ex tela lineae, vel gossypio, vulgo percallo, coloribus praescriptis tincta, aut depicta. Et S. R. C. respondit: Serventur Rubricae et usus omnium ecclesiarum, quae huiusmodi casulas non admittunt. (22 Sept. 1838. in Mutin); die vero 18 Dec. 1877. in una Senensi resp.: Usus ecclesiarum laneas casulas non admittit; novissime vero die 15 Apr. 1880. S. eadem C. in una Sancti Severini respondit: serventur decreta (in Mutin. et Senensi.)

A podagrások pártfogója

Tudnivaló dolog, hogy szent Antalhoz folyamodik a nép, midőn valamije elveszett s meg nem található: az sem újság előttünk, hogy a fogfájásban szent Apolloniát, a szemfájásban

pedig szent Ottiliát szokás segítségül hívni; de az már kevésbé ismeretes, hogy a lábszaggatásban (podagra) szenvedőknek is van külön pártfogójuk, védő szentjük: szent Julián vértanuban. A lelkészkedő papság között azelött úgy látszik még jobban el volt terjedve e betegség, mint jelenleg, erre enged legalább következtetni azon körülmény, hogy a múlt század elején 1797. Agostában megjelent: »Diarium sacerdotis catholici« czimű imádságos könyvben külön ájtatosság van e baj ellen, melyet érdekességénél fogva ide lenyomatunk, hogy kartársaink is lathassák miképen imádkoztak a mi buzgó elődeink.

Ad s. Julianum

(pro avertenda podagra.)

Sanctus Martyr Julianus,
Inter famulorum manus
Fertur ad martyrium.

Oro te per hos dolores,
Apud Deum pro me ores,
Ne affligar podagra.

Podagra nam torquens mire,
Non sinebat ipsum ire
Ad triumphum spatium.

Sano pede, fac, ut eam
Per vocationem meam
Ad aeterna gaudia.

V. Ora pro me s. Martyr Juliane, R. Ut a podagrae doloribus merear praeservari.

Oremus.

Deus, qui beatam Julianum cum doloribus podagrae luctantem ad subeundum martyrium animasti, eius precibus et intercessione concede, ut podagrae doloribus liber, vocationis meae functionibus valeam insistere et per viam mandatorum tuorum incedendo ad gaudia aeterna pervenire. Per Chr. D. N. Amen.

FELELETEK.



Szt. Péter és Pál apostolok ünnepe

vasárnapra esven, kérdés melyik megemlékezés veendő első helyen, a vasárnapról-e? vagy pedig minden apostolról?

A feleletet megadja a következő dekretum:

Dubium: Commemoratio Omnium ss. Apostolorum, die 29 Junii, faciendae ne est immediate post orationem (ss. Ap. Petri et Pauli), vel potius suo loco, v. g. post Dom. commemorationem si occurat die 29 Junii?

Resp. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam. (S. R. C. 31 Augusti 1867. Soc. ss. Sacr.)

Cantus Gregorianus.

A beküldött kérdésre igenis van határozat, felelet helyett egyszerűen ide iktatjuk minden megjegyzés nélkül, mivel amugy is egészen világos.

Dubium. I. Est ne canendum: Gloria in excelsis et Ite missa est in tono B. M. V. infra octavas Nativ. D. N. J. C. et Corporis Xti, uti ex Graduali Rom. a S. R. C. approbato argumentatur?

Dubium II. Et si affirmative, estne canendum modo etiam in festo s. Steph. Protom. s. Joannis Ev. et in festis infra Oct. Nativitatis sicut in omnibus infra Oct. Corporis Xti?

Dubium III. Et si rursus affirmative, estne canendum in genere: Gloria et Ite missa est. quoties Praefatio de Nativ. Dni dicenda est, in tono de B. M. V.? Resp. Ad I. II et III. Affirmative. (S. R. C. 25 Maii 1877. in Ratisbonen.)

